



Емилио Салгари

Корабокрушенците от
Шпицберген

Глава I

ЗЛОПОЛУКАТА С КИТОЛОВНИТЕ КОРАБИ

Приближаваше следобедът на 29 септември 1875 година. Необичайно оживление цареше из широките и прочути заводи на остров Вадзо, собственост на господин Фойн, известен китоловец и много богат търговец на оръжие във Варангерфиорд. Под широките навеси, които се простираха от единия до другия край на острова, бе прекъсната всякаква работа: мъжете бяха напуснали грамадните котли, в които кипете и разпръсваше тежка миризма маста от огромните животни. Тези, които разсичаха животните на части, бяха оставили окървавени-те ножове. Машинистите не се занимаваха повече с машините, които мелеха огромните ребра, коларите бяха оставили колите, превозващи късовете месо, за да бъдат преработени на тор. Дори моряците и китоловците бяха напуснали малките си кораби, закотвени в канала. Мъжете, събрани на групи, бяха почти всичките норвежци. Обикновено спокойни и дори флегматични, сега разговаряха оживено, кръстосвайки припряно въпроси и отговори.

- Но дали е истина? – питаха едни с безпокойство.
- Да, да – отговаряха други.
- Били заобиколени от ледове?
- Така казват.
- Но къде?
- На Острова на мечките.
- Не, в Нова Земя.
- Нищо подобно! В Шпицберген.
- Но на полюса ли искаха да отидат?... Китове могат да намерят и край бреговете на Финмарк, не е нужно да отиват толкова далече.
- Това е истинска лудост...
- Която ще струва доста скъпо на господин Фойн.
- На него ли?... Няма значение, той има милиони!
- Говори се за два кораба.
- За три.
- За половин флота!
- Каква злополука!
- И всички ли са умрели?
- Да.

– Не, потънали са.

– Но да, ледовете са разрушили корабите.

– Кой донесе тази новина?

– Един капитан китоловец я съобщи от Хамерфест.

– Той ще дойде ли тук?

– Ще пристигне след няколко минути с крайбрежния кораб.

– Който се вижда вече – каза най-високият китоловец, който успяваше да разгледа по-добре далечния бряг. – Ето „Гримзей“ влиза във Варангерфиорд под пълна пара.

– Почакай, струва ми се, че това е английски кораб – обади се някой.

– Не, това е „Гримзей“ от Хамерфест и идва право насам – каза друг. – Ето господин Фойн, който бърза към пристанището.

– Да отидем да видим – предложиха неколцина и се отправиха към брега.

Господин Фойн ги беше изпреварил и се разхождаше край брега с известно нетърпение, без да отделя очи от „Гримзей“ – бърз и красив параход, който пореше водите на широкия Варангерфиорд.

Богатият собственик на тези големи заводи беше на около четиридесет и пет или четиридесет и осем години. Беше висок, със здраво телосложение, с мускулести ръце и крака, с широки плещи, с буйна коса и енергично лице, с тъмносини очи и заострена брада.

Роден в Южна Норвегия, на младини той е бил беден скитник. Бе започнал като чирак, после бе станал моряк, след това китоловец, покъсно риболовец, но за своя сметка, и на тридесет и пет години бе натрупал няколко милиона и бе имал честта да бъде посетен от Оскар II по време на пътуването, което този крал бе предприел по бреговете на Финмарк.

Неговото богатство се дължеше на лова на китове и особено на нововъведените подобрения при този лов.

Той пръв беше изоставил старите куки, наистина добри, но много опасни и не винаги резултатни в борбата с китовете, и бе започнал да употребява експлозивни куршуми.

След като преуспя в китолова и забогатя достатъчно, той изостави това опасно занятие и се отдаде на една индустрия, която трябваше да го прочуе по цяла Норвегия и между всички китоловци на света.

Дълго време той бе оплаквал месото и костите на китовете, които трябваше да хвърля в морето, щом като им отделеше тлъстините. Много скоро обаче разбра, че от тези огромни маси месо и кости можеше да се

извлече богатство, равно на това, което даваше маста. Но за това бе необходимо да се довлечат до сушата и той бе дал доста много, докато намери начин да реализира своите проекти.

След като се установи на един остров, разположен срещу Вадзо, последния във Варангерфиорд, той построи тези огромни заводи, на които и днес много китоловци биха завидели и които даваха на своя собственик по няколко милиона годишно.

Вече нищо не се хвърляше от гигантските тела на китовете, уловени от бързите кораби на господин Фойн в северните морета. Една наклонена платформа, издълбана в скалата, поемаше голямото тяло на кита. Щом отливът го оставеше на сухо, стотина работници го заобикаляха и му сваляха тлъстината, която се стопяваше в големите топилници, разположени под навесите.

След това месото се нарязва. Костите се смисаха и от тях се изличаха доста полезни вещества. Месото се оставяше да изгни в големи дупки, като по този начин се преработваше на тор, така търсен за натоварването на полетата, а меките части се преработваха на лепило.

По този начин господин Фойн бе удвоил печалбата от гигантите на морето, използвайки всичко от тях: тлъстината, месото, костите, меките части.

* * *

Една лодка с четирима моряци и един кърмчия се отдели от парахода, за няколко минути прекоси канала и се приближи до малкия кей, където стоеше господин Фойн.

Човекът, който дотогава държеше кърмилното колело, скочи живо на брега, въпреки че носеше тежко палто и бе обут в големи ботуши.

По височина и телосложение можеше да съперничи на богатия китоловец от Вадзо, но беше по-млад най-малко с половин дузина години. Той беше хубав човек, с малко твърди черти, с много бяла кожа, каквато имат обикновено северните народи и особено норвежците от високите брегове, с тъмосини очи, които издават необикновена смелост, с тънки устни, засенени от руси мустаци, и с гъста руса коса.

Беше облечен като моряк, но на главата си носеше барета със златен шнур, която го издаваше, че е капитан.

– Господин Фойн? – запита той.

– Аз съм – отговори собственикът на заводите. Двамата мъже се гледаха известно време с любопитство, после първият продължи:

– Получихте ли моето съобщение от Хамерфест?

– Да, господин Томсен, и ви благодаря, че дойдохте, но ще ви заплатя богато за времето, което сте загубили заради мен.

– Бях свършил разтоварването, господин Фойн, и повече нищо не ме задържаше в Хамерфест. Сезонът на риболова почти премина и аз не разчитах, че ще мога да отплавам на север.

– Бихте ли ми гостували? У дома ще можем да поговорим по-спокойно.

– Разбира се, на ваше разположение съм.

Богатият собственик се отправи към едно малко жилище с боядисани в червено стени. Покани своя гост в кабинета си, елегантно украсен с ловни трофеи.

Посочи му удобното кресло и след като напълни две чаши с вермут, седна, казвайки с известно вълнение, което напразно се стараше да скрие:

– Говорете, господин Томсен. Вярно ли е, че всичките са загубени?

– Не знам дали всички са загубени, но че се е случило някакво нещастие, вече съм сигурен, защото онова дърво, което намерих, беше част от носа на кораба и името му се четеше съвсем ясно.

– Разкажете ми всичко, господин Томсен.

– Но да ви попитам нещо преди това, господин Фойн.

– Моля, кажете.

– „Гьотеборг“ във вашата флота ли беше?

– Да...

– Но... не се завърна нито един кораб от флотата ви?

– Само първата част, която беше отплавала към Острова на мечките. Не и втората, която се беше отправила към Шпицберген.

– От колко кораба се състоеше втората?

– От два: „Торнеа“ и „Гьотеборг“.

– Колко души имаше на тези кораби?

– Шестдесет и седем.

– По дяволите... Параходи ли бяха?

– Не, и двата бяха кораби с платна. Параходите задържам тук, при мене, за да мога да ги използвам за риболов по бреговете на Финмарк и на Варангерфиорд. Тази година китовете бяха малко по нашите брегове и аз имах лошата идея да изпратя корабите си много по на север, след като ми съобщиха, че китовете избилствали между Острова на мечките и Шпицберген.

– Вярно са ви осведомили, господин Фойн. И аз бях около Острова на мечките, където само за шест седмици налових определеното

количество китове.

– Но, моля ви, разкажете ми какво се случи?

– Преди двадесет и седем дни намерих онова парче дърво, за което вече ви казах. Намерих го в единадесет часа преди обяд, на четиридесет мили от Острова на мечките, край северните брегове. Както ви казах, връщаш се с пълен товар и бързах да напусна онези места, защото бяха започнали да стават опасни. От Шпицберген се отделяха цели планини от лед, плуваха на юг, и бяха толкова много, че се опасявах да не ме принудят да презимувам сред океана. На пети август, когато моята шхуна плаваше между две редици айсберги, се блъсна в нещо... Стори ми се, че носът се е ударил в един от онези ледени блокове, които едва се показват над водата и които ние наричаме пакс. Но след като видях, че до кораба се плъзна нещо черно, заповядах на моите моряци да свият платната и да спрат кораба. Веднага забелязах, че това са части от някакъв кораб. Спуснахме малката лодка и аз отидох да видя какво е. Както ви казах вече, това бяха останки от носа на един кораб, една стена, половин мостик и цялата горна част с кърмилното колело, счупено надве. Върху стената със златни букви пишеше: Гьотеборг-Вадзо. Помислих веднага, че това може да е някой от вашите кораби, затова проучих внимателно отломъците, за да узная дали корабът е бил разрушен от сблъскване с някой айсберг или се е ударил в брега. Моите проучвания не отидоха напразно. Сега със сигурност мога да твърдя, че „Гьотеборг“ се е ударил в брега на някой от островите на Шпицберген например.

– Но как дойдохте до това заключение? – запита Фойн учуден.

– Много просто, господине. Цялата горна част беше все още напръскана с кал. Ако „Гьотеборг“ беше разрушен от сблъсък с някой голям айсберг, тези отломъци нямаше да бъдат толкова кални.

– Наистина, имате право – отвърна Фойн и се замисли. – Господин Томсен, по време на вашите пътувания имаште ли случаи на страшни морски бури?

– Да, претърпяхме тежки бури. Спомням си големите вълни, които връхлитаха от Шпицберген, и страха, че там морето е разбунтувано.

– Мислите ли, че моите два кораба са се загубили?

– Кога обикновено се завръщат?

– Към средата на август.

– Винаги ли?

– Винаги, господин Томсен.

– Лош знак е това, щом тези два кораба все още не са тука. За „Гьотеборг“ вече знаем, че няма да се завърне, но за „Торнеа“?... Господин

Фойн, мога ли да ви дам един съвет?

– Кажете.

– Ако искате да спасите хората, въоръжете един от вашите най-добри кораби и го изпратете до Шпицберген, но веднага, без да губите време. Може да достигне до островите, преди големите ледове да са блокирали бреговете там.

– Наистина, но кой би се осмелил да замине на север в началото на септември? На Шпицберген вече е започнала зимата.

– Кой ли?... – каза капитанът китоловец, като гладеше брадата си и гледаше Фойн право в очите. – Аз приключих моята работа, закарах кораба си в Хамерфест, за да го подготвя за следващото пътуване. Продадох уловените китове, затова сега съм съвсем свободен. Не ме е страх от студа, нито ще ми е неприятно да прекарам зимата на Шпицберген. Казаха ми, че там има много елени и тюлени, затова си мисля, че наравно с услугата, ако ми разрешите да я сторя за вас, ще задоволя и собствените си интереси. Какво ще кажете за предложението ми, господин Фойн?

Глава II НА БОРДА НА „ТОРПА“

Господин Фойн не очакваше такова предложение. Той знаеше много добре, че тази експедиция, в началото на зимата, можеше да струва живота на смелия мъж. Протегна десница и каза развълнуван:

– Благодаря ви, господин Томсен.

– За какво? – запита китоловецът. – Ще ви направя само една малка услуга. Всъщност ще си свърша и моята работа.

– Вие сте един много смел мъж.

– Аз съм само човек на морето, такъв, какъвто бяхте и вие.

– Но мислите ли за големите опасности, с които ви предстои да се справите?

– О, не се тревожете. Аз съм стар приятел на ледовете.

– Но ако ви блокират?

– Знам, и ще прекарам зимата на Шпицберген заедно с вашите нещастни моряци. Ще имам достатъчно време, за да напълня кораба си с тюленова мас.

– Ще ви дам най-добрия си кораб и всичко, което наловите, ще бъде за вас. Освен това ще ви дам заплата, двойно по-голяма от тази, която давам на моите капитани.

– Оставете това, господин Фойн. Ще се задоволя само с улова си и много ще се радвам, ако мога да доведе вашите моряци.

– Кажете ми, господин Томсен, познавате ли добре Шпицберген?

– Да, бил съм там вече два пъти.

– Мислите ли, че ще можете да презимувате на тези острови?

– Предполагам, че ледовете не ще ми позволят да се завърна, но вие не се безпокойте. Зимувал съм вече на остров Ян Маен, както и на Острова на мечките.

– Колко човека ще ви трябват?

– Ще ми стигнат двадесет и пет или тридесет души.

– Ще ви дам и четирима китоловци. Може да срещнете китове, а това ще увеличи улова ви.

– Не бих се отказал от тях – засмя се Томсен.

– Тогава да не губим време... но...

– Какво?

– Ще приемете ли един мой приятел?

– С удоволствие. За кого става дума?

– Един учен от Халмстад. Много добър младеж, пристигнал е тук, за да прави своите изследвания върху ледовете и северните сияния. Би се радвал много, ако може да дойде с вас на Шпицберген.

– Ще се постарая да му бъде добър другар, господин Фойн.

– Елате да изберем кораба. А утре, ако искате, можете да потеглите.

– Разбира се, че искам. Не трябва да чакаме ледовете да слязат на юг.

Двамата допиха чашите си, излязоха от къщата и се отправиха към брега, където бяха пуснали котва големи китоловни кораби. Като видя хората си събрани на групи пред къщата, Фойн ги поздрави, махвайки им с ръка, и каза:

– Върнете се на работа, момчета. Корабите от Шпицберген са претърпели крушение, но ние току-що организирахме експедиция. Не се страхувайте. Ако Господ ни помогне, ще можете да видите отново своите другари.

Флотата на Фойн беше твърде голяма, затова не беше нужно да се губи много време при избора. Тя се състоеше от няколко кораба, които, макар да не бяха големи, развиваха голяма скорост. С тях Фойн ловеше или прибираще китовете, уловени по бреговете на Финмарк или Варангерфиорд. Имаше и кораби с платна, предназначени за по-далечен улов: на Шпицберген, Нова земя или Острова на мечките. Всички кораби бяха снабдени с по две лодки и с по две малки оръдия за хвърляне на експлозиви, с които убиваха китовете.

Капитанът обхвана с бърз поглед всички кораби и се спря на един масивен широк кораб.

– Ето един кораб, който прилича на моя – каза той и го посочи на господин Фойн. – Широките кораби са за предпочитане при борбата с ледовете.

– Задоволява ли ви този кораб?

– Да, господин Фойн.

– Имате опитно око, драги мой Томсен. „Торпа“ е моят най-добър кораб. Обикновено капитаните се карат за него, защото, въпреки че е широк и масивен, кара със седем или осем възела в час, без да се умори.

– Колко носи?

– Триста и двадесет тона.

– С какво е въоръжен?

– Както останалите. Сега е съвсем готов за отплаване. Елате да закусим, господин Томсен, а в това време хората ми ще започнат

товаренето на необходимите храни за дългия ви престой сред ледовете.

Той повика началника на екипажа на „Торпа“ и му заповяда да приготви кораба, който трябваше да отпътува на следната сутрин. След това приятелски хвана под ръка Томсен и заедно се отправиха към жилището на Фойн, което се намиреше на около петстотин метра от заводите.

Цялата къща беше построена от дърво. Беше на два етажа, с остър покрив, боядисана в червено, с двойни врати и прозорци, за да не излиза топлината през твърде студената зима.

Малка градинка, в която растяха само полярни цветя, я заобикаляше. Не липсваше и зимна градина, през чиито стъкла се виждаха пожълтелите листа на растения от умерения пояс, които въпреки топлината не можеха да издържат на липсата на слънце.

Господин Фойн въведе госта си в един салон, мебелиран просто, но с добър вкус, с големи кресла, облечени с мечка кожа. Тежките завеси пазеха от силния вятър. От тавана се спускаше позлатен полилей. По стените големи карти на полярната област и ловни трофеи допълваха интериора. Тук-там бяха разпръснати и дребни украшения, изработени от ескимоси или самоеди.

Подът беше почти закрит от грамадните кожи на четири бели мечки.

Масата, която се намиреше в средата на салона, бе подредена за хранене. Когато я видя, капитанът въздъхна с облекчение, защото беше много изгладнял. В красивите блюда ухаеха изискани ястия, които само един много богат човек можеше да си позволи да има на трапезата си през този сезон на годината. Встрани бяха подредени най-прочутите вина: бордо, рейнско, лаланд.

– Франция, Германия и Дания – каза капитанът, когато видя бутилките. – Господин Фойн, за успеха на експедицията нека да се чукнем с най-прочутите вина. И нека тостът да се събдне.

– Да се надяваме, господин Томсен. Заповядайте и нека зъбите ви се справят така успешно, както вие с работата на кораба.

– На нас, китоловците, не ни липсва апетит.

– О, забравих моя приятел, младия учен.

Фойн натисна три пъти звънеца и след минута в стаята влезе мъж на около тридесет години. Висок, слаб, с малка руса брадичка и сини очи, закрити от очила, със черти, които издаваха смел и твърд характер.

Изглежда, че току-що се бе завърнал от някакви изследвания около острова, защото беше облечен все още с палтото си от тюленова кожа, с

непромокаема шапка и високи ботуши.

– Да ви представя моя приятел професор Оскар Бенсторп, драги господин Томсен – каза Фойн. – Ето човека, който ще ви прави компания на Шпицберген, и смея да добавя: приятна компания.

Китоловецът и ученият си стиснаха сърдечно ръцете.

– Ще бъдете добре дошъл на „Торпа“, господине – изрече Томсен. – Ще се погрижа да не ви досаждат с любопитство.

– Но как? Нима ще тръгваме? – запита професорът изненадан.

– Господин Томсен тръгва за Шпицберген, за да търси моите кораби.

– Но те... нима са изчезнали?

– Така изглежда.

– О, това е истинско нещастие, драги ми Фойн.

– Да, много хора вероятно са пострадали, Оскар. Но дано стигнете навреме, за да спасите каквото можете.

– Страхуваш се, че нямат храна?

– Може би са привършили всичките си припаси.

– Добре, че на Шпицберген има достатъчно животни.

– Да, но дали са успели да спасят оръжието си?

– Наистина, Фойн. Само като си помисля, че тези клетки моряци може да умрат и от студ. Знам колко е ужасна зимата на Шпицберген.

– Приемаш ли да отпътуваш с господин Томсен?

– Разбира се. Нима мога да изпусна такъв добър случай?

– Заповядайте сега на масата, а след това ще отидем да видим как товарят припасите на кораба.

Час подир това, със запалени лули, Фойн и гостите му се отправиха към пристанището.

На „Торпа“ четиридесет моряка, под ръководството на един капитан, работеха най-усърдно.

Всякакви провизии се нареждаха в трюма на кораба. Явно беше, че експедицията ще презимува на Шпицберген. Сандъци с чай, сушена риба, сушени зеленчуци и плодове, топли дрехи, кожи, сандъци със сухари, консервирана храна, брашно, солено месо, кафе, шоколад, сок от лимони, за да се предпазят от скорбут, картофи, въглища – всичко това се пренасяше от сушата на кораба, който постепенно натезаваше и потъваше.

Докато моряците и носачите се грижеха за храните, няколко дърводелци преглеждаха кораба, стягаха скобите му, за да може да издържи силния натиск на ледовете.

Тази трескава работа продължи и през нощта. В шест часа сутринта всичко беше готово. „Торпа“ можеше да отплава, щом настанеше приливът, който достигаше най-голяма сила към осем. Оставаха два часа.

– На кораба! – изкомандва Томсен, който бе наблюдавал през цялата нощ усилената работа при товаренето му: искаше да бъде уверен, че нищо няма да му липсва. – Югоизточният вятър е благоприятен и това ще ни помогне да излезем бързо на открито. Господин Фойн, вашите последни нареждания?

– Нямам какво да ви кажа. Вие знаете по-добре от мен какво трябва да правите.

– Надявам се да доведе всичките ви хора.

– Ах, да, забравих да ви предупредя нещо.

– Какво е то, господине?

– Поставих на кораба два опитомени айдера.

Капитанът го изгледа учудено.

– Искате да им оскубя перата за възглавницата ми ли? Уверявам ви, че това няма да ми е нужно.

– Знам, но смятам, че тези птици ще ви бъдат необходими за друго. Чували ли сте за пощенските гълъби?

– О, да, господин Фойн.

– Тези айдери ще ви послужат, за да ми изпратите по тях новини. Така в случай на опасност през пролетта ще мога да организирам нова експедиция, ако се наложи, за помощ.

– Това е добра идея. Непременно ще ви изпратя новини.

– Тръгвайте и на добър път! Успех, приятелю Оскар!

Капитанът и ученият стиснаха здраво ръка на Фойн за сбогуване и се качиха на „Торпа“. Моряците се бяха събрали на борда и махаха на другарите си, които оставаха на брега.

Томсен се качи на капитанския мостик и викна с цяло гърло:

– Вдигнете платната! Курс на север!

Няколко минути след това корабът плавно напусна острова и излезе с издути платна от Варангерфиорд.

Глава III НА ПЪТ ЗА СЕВЕРА

Капитан Томсен не се бе излъгал при избора на „Торпа“. Това беше кораб с малък тонаж, но много удобен за борба със стихииите на полярните морета.

Беше къс, широк – най-удобната форма, при която натискът на ледовете имаше най-малката вероятност да го смачка. Материалът, от който бе построен, бе здрав и устойчив.

Предната му част бе обвита със здрава, желязна броня и снабдена с остър шиш, с който си пробиваше път между ледовете.

Беше снабден с големи, високи платна, така че и най-слабият ветрец можеше да бъде използван.

Екипажът, подбран грижливо от господин Фойн, отговаряше напълно на стабилността на кораба. Всичките бяха млади, здрави мъже, навикнали на лютия северен студ и на опасностите, които съпровождат лова на китове. Само този, който можеше да се справя с ледовете – айс-майсторът, – беше малко по-възрастен, но неговите петдесетина години не му личаха и най-важното – не му тежаха: беше пъргав и подвижен като момче.

– Добър кораб и отлични моряци – каза Томсен на учения, който бе седнал до него. – С тези хора благополучно ще стигнем до Шпицберген въпреки ледените блокове и мъглите.

– Смятате ли, че скоро ще достигнем ледовете?

– Зимата приближава и по всяка вероятност много скоро ще срещнем първия айсберг, който обикновено е предвестникът на айсфелда, или големите ледени полета.

– А ще успеем ли да ги преминем?

– Разбира се! Ако се наложи, ще работим като къртици, но ще вървим напред!

– Кога се надявате да стигнем Шпицберген?

– След две седмици, ако дяволът не ни мине път или ако не се спрем да обстрелваме някой кит. Нетърпелив съм да изпробвам бомбите на господин Фойн.

– Вие употребявате ли още куки?

– Да, професоре. Бомбите, с които си служат сега, са много добри, но аз все още предпочитам старото оръжие на нашите добри китоловци.

Ловът с куки е по-опасен, но затова пък по-интересен и почти никога не свършва безрезултатно.

– Много китове ли сте уловили досега?

– За петнадесет години около сто и петдесет.

– Какво голямо унищожение е това. Ако този безмилостен лов продължава така, скоро няма да остане нито един кит в моретата.

– Наистина е така, господине. Забелязвам, че китовете започнаха да оредяват. Спомням си времето, когато се осмелявах безстрашно да навлизат във фиордите, докато сега бягат надалеч и рядко се явяват край бреговете на Норвегия. Отдръпват се в пояса на вечните ледове и след двадесетина години ще трябва да ги ловим чак при полюса. В Исландия някога бяха многобройни, а сега, от няколко години, въобще не се срещат.

– Но отдалечаването на китовете от бреговете на Исландия има и друга причина – каза професорът.

– Коя е тя? – нетърпеливо попита Томсен.

– Изместването на морските течения през 1868 година. Преди тази дата екваториалните и полярните течения можеха да се срещнат, и то в тяхната най-голяма сила, при източните брегове на Исландия, като натрупваха по тези места храна за китовете, но после се изместиха на североизток, твърде далече от исландските брегове, а с тях се изместиха и китовете. Това е обяснението.

– Трябва наистина да е така, професоре, защото точно по това време и аз обикалях около бреговете на Исландия и за три месеца успях да хвана само един-единствен кит.

– Познавате ли Хамер от Копенхаген?

– Да, професоре. Той е един от най-прочутите морски вълци, един от най-смелите китоловци, с които се гордее Дания.

– Той пръв забеляза изместването на теченията и с това и на китовете. Беше тръгнал с цяла флотилия кораби и изпълнен с надежда, защото бе сигурен, че по тези места китовете са в изобилие. Но, за съжаление, намерил много малко и те били толкова неспокойни, че не се оставили да ги уловят. През целия сезон успял да улови само шест, и то трудно.

– О, та той не е могъл да покрие дори разноските си?

– Така е. Навярно китовете са били подплашени, задето не са намерили храна там, където е имало доскоро толкова много.

– Но не може да се отрече, че това изместване е било благоприятно за приятеля ви Фойн.

– Наистина. Същата година той бе успял да улови тридесет кита.
– О, това наистина е щедър улов – отвърна живо Томсен и вдигна глава.

– Какво има?

– Страхувам се, че на Шпицберген зимата вече е дошла.

– Какво ви дава основание да смятате така?

– Виждате ли онези бели птици? Те летят на юг.

– Да, господин Томсен. Разбирам.

– Отлитат да зимуват по бреговете на Урал и Волга.

– Пеликани ли са?

– Да, професоре. И отлитането на тези птици сега, когато не е толкова студено, показва, че на островите Шпицберген е паднал първият сняг. Но нищо. Ако вятърът продължава да е благоприятен, скоро ще стигнем там, закъдето сме се запътили. А сега, господин професоре, хайде да закусим.

Докато капитан Томсен и професор Оскар Бенсторп слизаха от палубата, „Торпа“ плаваше с всичките си широко опънати платна.

Норвегия със своите красиви фиорди и високи планини, покрити със сняг, чезнеше от погледа.

Морето беше спокойно. Температурата бе мека, приятна, а небето бе бистро и синьо, каквото е през пролетта над Средиземно море. Понякога някоя чайка прелиташе над кораба, спускаше се стремглаво над водата, докосваше повърхността ѝ, за да улови някоя рибка, и отново се извисяваше. В бялата пяна, която „Торпа“ оставяше след себе си, от време на време се появяваше главата на някой делфин.

Екипажът, пръснат по мостика, бърбете и правеше предположения какъв ще бъде изходът от експедицията. Моряците вярваха дълбоко в опитността на своя капитан. На тези смели чеда на морето им бе достатъчен само един поглед, за да преценят възможностите на Томсен и да бъдат сигурни, че не са се излъгали в добрите професионални качества на този морски вълк.

През този ден „Торпа“ напредваше на север със скорост между четири и седем възела на час, без да има каквато и да е среща, въпреки че капитанът бе дал заповед да се наблюдава внимателно хоризонтът, за да не изпусне някой кораб, идващ от север, от който би могъл да разбере дали ледовете са слезли към бреговете на Шпицберген.

Към осем часа вечерта на китоловния кораб цареше абсолютно спокойствие. Това внезапно прекъсване на вятъра обезпокои капитана. Острият му поглед изпитателно пронизваше хоризонта и на лицето му се

изписваше недоволство.

– Да... – промълви професорът, отгатнал безпокойството на китоловца. – Вятърът отново ще задуха. Дано още един загубен ден не донесе допълнително нещастие на рибарите на Фойн.

– Не затишието ме тревожи – отвърна Томсен. – Страхувам се вятърът да не задуха на север и да ни отвлече към ледените планини, които кръжат постоянно около Острова на мечките.

– Около този остров винаги ли има айсберги?

– Да, професоре, особено към края на лятото.

– Тогава при Шпицберген ще можем да намерим ледените полета?

– Да, твърде възможно е. Ледовете са непостоянни и не се намират на едно и също място. Някои слизат далече на юг, а понякога се срещат и големи незаледени пространства. Там ледовете се движат на изток.

– Не отиват ли на запад?

– Не, професоре. Течението и западните ветрове отвлечат тези плаващи масиви към Сибир.

– До една и съща ширина ли стигат винаги?

– Не. И това зная много добре, защото съм ходил на лов в Гренландия, Исландия, Ян Маен, Шпицберген и Нова Земя. Например понякога ледените планини могат да слязат до шестдесет и деветия паралел, а понякога и още по на юг – до шестдесет и осмия или до шестдесет и седмия. Оттам се изкачват нагоре, като образуват една крива линия, която завършва при южните брегове на Шпицберген.

– Да, спомням си големите ледове, които бяха спрели „Ханза“ на германската експедиция през 1689 – допълни професорът.

– На никое друго място няма да се намерят айсберги, слезли до такава ширина – продължи Томсен. – Могат да се срещнат на седемдесетия паралел на юг от остров Ян Маен, после се качват до седемдесет и петия. Те са почти непроходими в сравнение с онази земя, която неколцина китоловци бяха открили много по на север от Шпицберген.

– Кажете ми, господин Томсен, мислите ли, че зад Шпицберген се простират безкрайни ледове?

– Не вярвам, професоре.

– Въпреки че, както си спомням, Пири бил принуден да се спре пред айсфелдите по време на експедицията си неотдавна. Те имали такива огромни размери, че за да продължи, бил принуден да ползва шейни и едва достигнал осемдесет и втория паралел.

– Всички зими не са еднакви, професоре, а много зависи и от посоката на вятъра. Има случаи, когато китоловци са успявали да проникнат,

и то без особени затруднения, на шестдесет, дори на сто мили по на север от Шпицберген.

– И не са ли срещали други земи на север от тези острови?

– Не, морето е било съвсем свободно.

– В такъв случай някой кораб би могъл да се опита да достигне до полюса, като се движи по меридиана на Шпицберген.

– Би могъл. Но досега никой не е казал, че по на север няма земи. Както ви казах, на юг от архипелага, между четиридесетия и седемдесетия меридиан и сто и осемдесет градуса северна ширина, китоловците са виждали земя и аз подозирам, че отвъд осемдесетия градус се простира широк континент, който може би е в допир със западните брегове на Гренландия.

– Вярвате ли в това?

– Предполагам.

– Може би, господин Томсен – отвърна професорът. Замълча, вгълбен в себе си, и продължи: – Досега никой изследовател не е могъл да открие докъде се простират източните брегове на Гренландия. По всяка вероятност те, вместо да се простират към двадесетия меридиан, се разширяват по посока на Шпицберген. Колко бих бил доволен, ако имах кораб на мое разположение, за да мога да разреша загадката на пътищата, които водят до полюса! Вие бихте ли участвали в такава експедиция, господин Томсен?

– Да, професоре. Особено ако има повече китове – отвърна капитанът усмихнат. – Ако успеете да организирате подобна експедиция, спомнете си за мене. Обещавам да ви преведа през ледовете направо до полюса.

Глава IV ПЪРВИТЕ ЛЕДОВЕ

През следващите дни „Торпа“ продължаваше своя път към полярната област, но вече с по-умерен ход, защото ветровете бяха разнопосочни. Те духаха ту от северозапад, ту от югозапад, играеха си с морето, издигайки нависоко вълните, а това забавяше кораба.

Тази променливост на ветровете вещаеше смущения, които опитният капитан бе предвидил. Вече от няколко дни огромни облаци се трупаха от северозапад и гъсти мъгли падаха вечер над морето.

Колкото повече „Торпа“ се отдалечаваше от норвежките брегове, толкова повече спадаше температурата. На два пъти термометърът бе отбелязал два градуса, а това бързо застудяване сочеше близостта на ледовете.

На 3 октомври корабът срещна първия лед. Леденият отломък имаше формата на дълга лодка с около тридесет-четиридесет метра дължина. Няколко морски птици – полярни гълъби, красиви в своето оперение, – с черни гърди и черен гръб, с крила, прошарени в черно и бяло, и със снежнобели шийки, бяха кацнали невъзмутимо върху ледения блок, който плавно ги отнасяше на юг.

Същия ден забелязаха и друг пакс – както моряците наричат тези ледове, следваха ги хумокси – малки планини, образувани от натрупването на парчета лед, а след тях няколко стимса – ледове с кръгла форма.

Върху един от тези блокове забелязаха два тюлена, които, щом като усетиха присъствието на хора, мигновено се скриха в морето.

През нощта други ледове продължаваха да плават на юг. От време на време те се блъскаха помежду си и предизвикваха появяването на доста високи вълни.

Тези блокове не бяха опасни и лесно отстъпваха пред защитения със здрави стени кораб, но издаваха близостта на айсбергите.

Капитанът, виждайки все по-честото им появяване, започна да става все по-неспокоен. Този морски вълк, прекарал години наред в това царство на ледовете, предвиждаше лютата и тежка зима.

Потвърждение на тези негови опасения беше и бързото слизване на морските птици на юг. Цели ята пернати обитатели на Севера летяха в надпревара на юг, като че ли се страхуваха да не би снегът да ги изненада по пътя им.

На 5 октомври, на около двеста мили от Острова на мечките, „Торпа“ срещна първия айсберг. Тази ледена планина имаше пирамидална форма с основа от около четиристотин метра и височина – осемдесет-деветдесет метра. Това бе истински гигант, който само с един удар можеше да смаже и най-здравия кораб. Напредваше величествено, без да се поклаща от вълните. Върхът му блестеше като грамаден диамант, искрящ, като че бе запален в средата, и съвсем снежнобял в основата. Лъчите на слънцето се пречупваха в ъглите му и багреха другите части с всички цветове на дъгата.

– Лош знак – продума Томсен, без да откъсва поглед от ледения гигант. – Страхувам се, професоре, че ще ни се отвори доста работа, преди да стигнем до Шпицберген.

– Дали ще се наложи да буксуваме тук неизвестно колко? – запита Оскар.

– Щом ледовете се показаха още тук, кой знае колко много ще намерим зад Острова на мечките.

– Това означава ли, че ще бъдем принудени да се върнем?

– Да се върнем? О, не, професоре! – извика китоловецът живо. – Томсен никога не се връща обратно от пътя, който е поел. С помощта на копието или бомбите, но пак ще стигнем до Шпицберген. Обещах на господин Фойн да спася екипажа от Двата му кораба и нищо не би ме спряло, докато не намеря хората му.

– Ами ако ледовете блокират „Торпа“?

– Не се безпокойте, професоре! Щом Пири е успял да стигне до осемдесет и втория градус, напредвайки през ледовете, защо ние да не можем да стигнем поне до островите?

– Но вярвате ли, че всички корабкрушенци са живи?

– Ако не всички, надявам се, че поне неколцина са успели да се спасят.

– Кой от островите ще обходим най-напред?

– Всичко ще зависи от ледовете. Където намеря път, там ще прокарам „Торпа“.

– Но разчитате да презимуваме между островите.

– Ще бъде принуден, защото пътят за връщане едва ли ще бъде свободен.

– А къде ще зимуваме?

– Ако бъде възможно, в Айсфиорд. Стига да успее да вкарам там кораба, няма да се страхуваме от ледовете, които ще слизат от север. А освен това знам, че там се събират много тюлени, и разчитам през

зимата да не бездействам.

– Господин Томсен, не ви ли се струва, че скоро ще се разрази буря?

– Да, професоре. Северозападният вятър измести югоизточния. А това означава, че ни очакват гъсти мъгли и високи вълни. Най-доброто ще бъде, ако предприемем веднага мерки.

Китоловецът не се лъжеше. Следобед, когато „Торпа“ плавате между две безкрайни редици от хумокси, които изглежда се бяха откъснали от ледовете на Острова на мечките, времето, което дотогава се бе задържало сравнително добро, изведнъж се промени.

Северозападният вятър тласкаше напред тежките полярни мъгли и ги разстилаше върху арктическия океан с мълниеносна бързина. За по-малко от четвърт час западният хоризонт се за-були от мъглите, пропи-ти от сняг.

Опитният капитан бе побързал да вземе необходимите мерки. Всички въжета бяха удвоени и лодките по-здраво закрепени. Бяха обтегнали въжета и покрай стените, за да предпазват моряците, когато високите вълни протягат злокобните си прегръдки към тях. Всичко бе възможно най-добре закрито, затворено и закрепено.

Всеки моряк си бе приготвил по едно дълго копие, за да може да отстранява ледовете, които заедно с вълните биха се прехвърлили на палубата.

Небето продължаваше да се затъмнява, мъглите падаха все по-ниско, като застрашаваха да обгърнат „Торпа“ и да направят плаването много опасно. Грамадните вълни застрашително се извисяваха, разбиваха се със страхотен рев в ледовете, които настигаха, и бягаха на юг.

Със смъкнати наполовина платна „Торпа“ напредват бавно, но сигурно и като че ли се надсмиваше над вълните и ледовете. Подвижен като делфин, корабът се изкачваше над вълните, разбива ледовете, без ни най-малко да пострада.

– Добър платноход – с радост отбеляза Томсен, който не изпускате кърмилното колело. – С този кораб бих тръгнал към полюса.

В четири часа следобед облаците паднаха ниско над морето, а вятърът донесе първите снежинки. Гъстата тъмнина ги обгърна, стана непрогледно, а плаването бе затруднено допълнително и от все по-нарастващите ледове. Всеки миг „Торпа“ можеше да се блъсне в някой от тях и да се разбие.

– Наблюдателят на мястото си! – изкомандва Томсен. – Моряци, на борда! Другите при платната!

– Ще могат ли да забележат навреме ледовете? Ще успеят ли да предотвратят сблъсъка ни с тях? – попита тревожно професорът.

– Ако мъглата не се сгъсти още повече, засега айсбергите все още се виждат. Обикновено около тези блокове свети особена ледена светлина – отвърна китоловецът.

– Тогава е възможно да се предотврати сблъскването ни с ледовете – чу се успокоеният глас на професора.

– Нищо подобно. Ако бъдем заобиколени от три-четири ледени планини, въпреки че са видими, пак вероятността да се блъснем в тях е голяма. Но не това ме тревожи в този момент.

– А какво? Вълните ли?

– Не, Островът на мечките. Страхувам се, че сме много близо до ледовете, които заобикалят този остров, и че в тази гъста мъгла не ще можем да ги открием и да ги избегнем.

– Нима сме вече толкова наблизко?

– Да, професоре. Но ако очите ми не виждат, то ушите ми са добри и аз ще се опитам да доловя и най-слабия подозрителен шум.

– Трудно ще бъде да се долови какъвто и да е подозрителен шум при това свистене на вятъра.

– За вас – да, но не и за един опитен моряк. Дръжте се здраво, професоре.

Една гигантска вълна се разби в носа на „Торпа“ и заля целия борд. В миг китоловецът и професорът бяха облени от водната пяна и повлечени надолу, но и двамата успяха да се уловят за въжетата.

– Това се казва истински морски удар – извика Томсен и изтръска водата от себе си. – Добре, че още не е започнало да се заледява.

– Тази водна стихия щеше да ми счупи ребрата, капитане – засмя се професорът.

– Ще се стараем да избягваме вълните, доколкото е възможно въобще – опита се да го успокои капитанът. – Изглежда, че...

Но той не се доизказа, защото отгоре се чу гласът на наблюдателя:

– Айсблинк наляво!

– Ето една среща, която не очаквах толкова скоро. На колко мили е оттук?

– Мъглата е гъста и не мога да определя.

– Можеш ли да видиш ледовете?

– Виждам само айсблинка.

– Добре. Ще внимаваме!

– Знак, че приближаваме големите полета ли е това, капитане? –

запита Оскар.

– Да, професоре. И това ме кара да мисля, че Островът на мечките не е далече. Дано налучкаме пътя между брега и ледовете – отвърна Томсен и като се обърна към моряците, извиси глас в поредната команда: – Всички на работа! Бъдете внимателни, готови за всякаква изненада!

В същото време леден блок удари „Торпа“. Корабът потрепери и спря. Но веднага след това една вълна го повдигна и тласна напред. Леденият блок се разби на късове.

Оскар погледна китоловеца, но той беше спокоен. Дори веждите му не трепнаха, когато корабът се удари в леда.

– Възхищавам ви се, капитане – не сдържа чувството си той.

– Защо, професоре? – попита го китоловецът усмихнат.

– Защото сте човек, създаден като че ли именно за такива опасни експедиции.

– Аз и ледовете сме много стари познати. Всеки китоловец е така подготвен. А сега искам да ви предупредя, че ще се наложи да прекараме твърде тежка нощ. Съветвам ви да се оттеглите в каютата си.

– Не, капитане.

– Добре... В такъв случай позволете ми и аз на свой ред да изкажа възхищението си от вас. Искате да ми правете компания? Ще имате възможност да видите такова зрелище, което никога не ще забравите.

И като се изправи, извика гръмогласно:

– Всички по местата си! Ледените полета са наблизил! Внимавайте!...

Глава V

ЕДНА МЪЧИТЕЛНА НОЩ

Наистина нощта обещавахе да бъде много неспокойна. Високите вълни като разярени зверове се хвърляха върху ледовете и се разбиваха със страхотен трясък. Мъглата все повече се сгъстяваше и пречеше да се открие опасността.

„Торпа“ продължаваше да бяга. Нападнат от вълните, които го гласкаха от всички страни, корабът често променяше своя път, но все пак напредваше. Приличате на уплашена чайка, която лети насам-натам, без да знае сама накъде.

По-голямата част от моряците бяха на носа на кораба, готови всеки момент да отблъснат появилите се ледове. Въпреки че корабът едва избягваше тежките опасности, те като истински норвежци запазваха пълно спокойствие.

Всички имаха много голямо доверие в своя капитан и знаеха, че за тях се грижи смел и добър моряк.

Падна нощта и непрогледността, предизвикана от мъглата, се увеличи. Вълните едва се забелязваха, а моряците полагаха усилия, за да забележат другарите си, които се намираха на кърмата.

Към десет часа вечерта отпред се появи бяла млечна светлина, която ту ставаше много силна, ту изчезваше. Почти веднага след това температурата, която все още беше поносима, падна и настъпи вълчи студ.

Като че ли от недрата на тази млечнобяла светлина идваше някакво студено течение, което заледяваше всичко наоколо.

– Айсблинкът – извикаха моряците, които бяха на носа на кораба.

– Блокове напред! – извика наблюдателят, който въпреки силните удари не бе напуснал своя наблюдателен пост.

– Свийте платната! – изкомандва Томсен. – Отваряй добре очите си, наблюдателю!

„Торпа“ се изви бързо въпреки вълните, които я нападаха, но едва бе изминала и няколко възела и наблюдателят извика отново:

– Айсберг напред!

– Гръм и мълния! – изруга капитанът. – Благодарумие и спокойствие, иначе ще се разбием някъде.

Той се взря напред и през гъстата мъгла му се стори, че вижда някакви грамадни бели маси. Наостри уши и чу заглушени скърцания. В

миг разбра, че някаква ледена планина си отваряше път между ледените блокове.

– Виждат ли нещо пред нас, наблюдателю? – попита Томсен.

– Пред нас е планината, но наляво няма нищо.

– Тогава добра сполука и Бог да ни помага!

Без да се помести от мястото си, капитанът обърна курса на „Торпа“ на юг. Притиснат от айсберга и от ледените полета, корабът се опитваше да си намери място да мине.

„Торпа“ напредваше, като се качваше и слизаше по високите вълни. Разчупваше със силен трясък ледените блокове. Премина около айсберга, чието огромно тяло едва се забелязваше в гъстата мъгла.

След като отмина доста далече, чу се продължително свистене, след него ужасяващо скърцане и плясък на вълни.

– Паднал е – извика Томсен. – Една минута още и щяхме да бъдем смазани!

– Айсбергът ли? – запита Оскар.

– Да, професоре, разпукнал се е няколко минути след като минахме ние.

– Но...

– Мълчете, професоре!

Томсен се беше навел напред и като че ли слушаше много внимателно. Изведнъж той се изправи и Оскар за първи път го видя с напрегнато лице.

– Какво има, господин Томсен? – запита професорът.

– Скърцане – тихо отвърна китоловецът. – До Острова на мечките сме.

– Но как го чувате?

– Вдясно от нас, ако не се лъжа. Наблюдателю!

– Да, капитане?

– Виждаш ли нещо пред нас?

– Нищо. Мъглата слиза все по-ниско.

– А чуваш ли скърцането? Ослушай се добре! Изминаха няколко минути в напрегнато очакване, след което гласът на наблюдателя се разнесе над главите им.

– Да, скърцане отдясно.

Томсен остави кърмилното колело на един моряк и изтича заедно с Оскар на палубата. Опита се да съзре нещо през мъглата, но не успя. Ослуша се отново и сега съвсем ясно чу шум от стичане на вода, но шум, съвсем различен от този, който предизвикват вълните, когато се гонят в

морето.

– Кърмилното колело! Наляво!... Бързо!

„Торпа“ продължаваше да напредва, но вече не на север, а на северо-запад, за да избегне Острова на мечките, който по всяка вероятност беше пред тях.

Китоловецът, уловил се здраво за въжето, се слушваше внимателно и направляваше хода на кораба. Чуваше се ясно шумът от разбиването на вълните в крайбрежните ледове.

Цял час „Торпа“ плава все в същото направление, после неочаквано се озова в спокойно море.

Капитанът въздъхна с облекчение и се върна на кърмилното колело.

– Господ ни пази, професоре – каза той на Оскар.

– Не ни ли застрашава вече опасност?

– Не казвам това, но поне няма да се разбием в крайбрежните ледове, защото Островът на мечките остана зад нас. Уверявам ви обаче, че прекарах един много мъчителен час, и не знам дали бих имал смелост да мина втори път през същото място и при същата непрогледна мъгла.

– Към Шпицберген ли отиваме?

– Да, професоре.

– Ледовете няма ли да ни спрат?

– Възможно е.

– Но, струва ми се, че тук морето е по-спокойно. Не чувам ледовете да се удрят в кораба.

– Това е, защото сме на път за Шпицберген. Тези острови закриват Острова на мечките, тоест служат му за защитна стена срещу ледовете, които слизат направо от север. Ето защо сега вълните, които идват направо от океана, по-малко ни безпокоят.

– Кога се надявате да стигнем до островите?

– Утре преди залез-слънце, ако вятърът не се извърти на север.

– Толкова бързо ли?

– Между Шпицберген и Острова на мечките има само сто и петдесет мили.

– И накъде ще се отправите? Към Южния нос или към остров Хопе!

– Към Южния нос, защото, както ви казах, искам да приютя „Торпа“ в айсфиорд. Професоре, приберете се в каютата си и спете спокойно.

– Ще послушам съвета ви – отвърна Оскар. – Ами вие?

– Не ще напусна кърмилното колело, докато не видя Южния нос.

– Лека нощ, капитане.

Томсен бе казал твърде рано, че вече е избегната опасността. „Торпа“ плаваше много по-сигурно, защото нямаше големи вълни, но ледове все още се срещаха, довлечени от северозападния вятър.

От време на време наблюдателят съобщаваше за грамадни ледени планини, които само с едно блъскане можеха да смачкат кораба, въпреки че той беше здраво строен. Тези гиганти плаваха в мъглата, като разпръсваха млечна светлина около себе си. Понякога те се блъскаха помежду си и тогава се издигаха високи вълни, които ненадейно обливаха кораба.

За щастие вятърът започна да разкъсва мъглата, която също започна постепенно да се вдига.

В шест часа сутринта, когато мъглата започна да се разрежда, се чу гласът на наблюдателя:

– Айсфелд наляво от нас!

– О, толкова скоро! – извика Томсен.

Той предостави кърмилното колело на един моряк и ловко се изкачи в малката наблюдателница. Оттук с изненада видя, че мъглата е ниско над водата – горе беше ясно.

На небето блестяха звездите и луната, която приличаше на огромен металически диск, заобиколен от светъл ореол. До височината на наблюдателницата се издигаше мъгла, която тук-там беше все още доста гъста.

Над мъглата стърчаха двете мачти на кораба и върховете на безбройни айсберги, а на север се виждаха много ледени върхове, които отразяваха бяла светлина, наречена айсблинк. Тези върхове се простираха докъдето стигаше погледът.

Китоловецът разбра, че под тази гора от върхове се простира едно от онези безкрайни ледени полета, наречени айсфелд.

– Пътят на север е затворен, нали, наблюдателю?

– Да, капитане.

– Мислиш ли, че по западните брегове на Шпицберген ще намерим същите ледени полета?

– Много е възможно, ако не побързаме.

– Виждаш ли някой връх на хоризонта?

– Току-що видях през далекогледа едно тъмно петно.

– Това е Южният нос на големия остров.

– И аз така мисля, капитане.

– Видя ли айсблинк в същата посока?

– Не, господин Томсен.

– Това е добър знак, ще можем да се приближим. Капитанът се върна при кърмилното колело, като сега внимаваше повече в това, което показваше компасът.

Два часа по-късно, когато последните пластове мъгла се разпръснаха, наблюдателят извика:

– Земя, земя!

– При Шпицберген ли сме? – запита един глас.

– Да, професоре – отговори китоловецът на Оскар, който току-що бе излязъл от каютата си. – Но ще трябва да плаваме още няколко часа, преди да стигнем дотам.

– Свободно ли е морето?

– Дотука да, но в това ще се убедим по-късно.

– Нетърпелив съм да пристигнем по-скоро на тези острови, господин Томсен.

– И аз съм не по-малко нетърпелив.

– Може да се каже, че нашата задача скоро ще приключи, капитане.

– Или сега ще започне. Не ще бъде така лесно да намерим корабкорушенците от двата кораба и кой знае кога ще можем да помислим за връщането и дали ще се върнем въобще...

– Имам вяра във вашата опитност.

– Но ледовете се присмиват на опитността, професоре, и могат да ни направят някоя лоша шега.

– При все това се надяваме, че всичко ще свърши добре.

– Или да се доверим на Бога – завърши китоловецът.

Глава VI АРХИПЕЛАГЪТ ШПИЦБЕРГЕН

Архипелагът Шпицберген, или Шпицберг, се намира, така да се каже, на границата на обитаемия свят. Разположен е между седемдесет и седмия и сто осемдесет и осмия градус северна ширина, но все още не се знаят точните му граници, защото не е бил напълно изследван. И не се знае дали земята на крал Карл, която се намира на юг, свършва при тридесет и първия градус източна дължина, или се простира към Земята на Зики, открита от изследователя Пайер, а по-късно проучена от Лойд Смит по време на полярната експедиция през 1880 година.

Дълго време са мислили, че Шпицберген е само един остров или най-много два, свързани с ледени блокове, но след изследванията на Пир се знае, че той образува един истински архипелаг.

Шпицберген е най-големият остров, набразден от заливи и фиорди, с вериги от доста високи планини и с огромни ледове, които като че ли всяка година се увеличават все повече и повече.

Най-голям от фиордите е Айсфиорд, запазен от всички ветрове и толкова широк, че може спокойно да побере една многобройна флотилия. На южния бряг е заливът Магдалена, заобиколен с гранитни планини, високи 1500 до 1800 метра. Той е последното възможно място, където корабите могат да хвърлят котва, и се намира само на двеста и петдесет левги от полюса.

След Шпицберген идва Североизточната земя, която е най-малко позната. Остров Едже има един залив на югозапад. Земята на крал Карл е най на изток и най-малко изследвана. После идват островите Баренц, островът на принц Карл, остров Хоупе и Седемте острова.

На този архипелаг, който принадлежи на Русия, не живее никакво човешко същество, но затова пък има много елени, бели мечки и тюлени.

Тук зимата трае десет месеца. Непрекъснато ваят снегове. Тежки и гъсти мъгли забулват винаги планините, а по брега се образуват грамадни ледени блокове.

Дори и през летните месеци растителността е много оскъдна. Тук има само лишеи и някои видове мъхове.

„Торпа“, след като видя Южния нос, бързаше да стигне в Айсфиорд, преди ледовете да го затворят.

Томсен бе наредил да се опънат всички платна, само и само да се ускори максимално ходът.

Сега и без помощта на далекогледа Южният нос се виждаше. Той приличаше на грамадно ледено копие, зад което се издигаха високи планини. Върховете им бяха забулени от мъгла, а по-надолу се отразяваха блясъците на широки ледници, които непрекъснато произвеждаха айсберги.

Капитанът наблюдаваше внимателно носа с далекогледа си, като че ли търсеше някакво указание за корабите на Фойн.

Изведнъж той трепна и свали далекогледа.

– Какво има, господин Томсен? – запита Оскар.

– Открих знак – отвърна китоловецът с развълнуван глас.

– Какъв знак?

– Да, професоре, не се лъжа. Погледнете там долу, там, където има малка могила от ледове, малко по на запад.

Оскар грабна живо далекогледа и го насочи в указаната посока.

– Какво виждате? – запита капитанът.

– Една мачта с два флага, но... тези флагове нямат цветовете на Швеция или на Норвегия.

– Това няма значение. В общата суматоха при едно корабокрушение кой ще има време да подбира цветовете! Корабокрушенците са намерили набързо едно английско и едно американско знаме и са ги закачили.

– Разбира се, много вероятно е – съгласи се Оскар.

– Пригответе голямата лодка – отново даде заповед капитанът.

Моряците, които също бяха забелязали двата флага, сега побързаха да свалят лодката в морето.

„Торпа“ се намираше само на половин миля от Южния нос и не можеше да се приближи повече поради ледените блокове. При една заповед на капитана платната бяха свити.

– Искате ли да ме придружите, професоре? – запита Томсен.

– Да, капитане.

Въоръжиха се с пушки, защото не беше никак разумно да нехаят при положение, че може би брегът бе обитаван от бели мечки, и слязоха в голямата лодка, придружени от шестима моряци и един кърмчия. Между ледовете се откриваше тесен проход, в който навлезе лодката, и не след дълго се озова при скалите, които заобикаляха брега.

Двата флага, обтегнати на тел на върха на една скала, се намираха само на десетина крачки. Томсен и професорът слязоха на брега и

хвърлиха дълъг, изпитателен поглед наоколо си. Няваше никакъв друг признак на живот.

Само морски птици кръжаха над ледовете.

Китоловецът и неговият придружител побързаха да се отправят към антената. Тя беше от здрава корабна тел. На височината на човешки бой върху нея бяха изрязани някакви думи като че ли с острие на нож.

Томсен се понадигна малко и успя да прочете написаното на английски и на норвежки. То гласеше: „Разкопайте тука.“

– Очаквах това – каза капитанът загрижен.

– Смятате ли, че това е от корабокрушенците на „Торнеа“ и „Гьотеборг“? – запита Оскар.

– Сега ще узнаем това, професоре – отвърна Томсен.

Той разчупи леда и започна да копае, като хвърляше наляво и надясно парчетата лед. Издълба една дупка, дълбока около тридесет сантиметра, и изведнъж лопатата му удари в нещо твърдо, което издаде металически звук.

– Ето, тук има нещо – каза китоловецът.

Той разшири дупката и измъкна една кутия като тези, в които нареждат рибата. С един удар на ножа си разсече капака и измъкна една малко овлажнена хартия, сгъната на четири, изписана с доста едър почерк. Зачете жадно:

„Да се предаде на господин В. Фойн, собственик на заводите във Вадзо“

И по-надолу:

„Група 2 е съвсем загубена в ледовете на Южния нос. През нощта на 1 август 1875 година «Торнеа» се сблъска с един айсберг, а на 15 август «Гьотеборг» се разби в крайбрежните скали на Южния нос.

Капитан Диксън умря. Събрах останалите живи хора, които са двадесет и двама моряци и седем китоловци. Със спасените лодки се опитвам да достигна до Айсфиорд. Ще имаме храна до края на септември, но ни липсват дрехи и гориво и аз предвиждам гибел за всички, ако не бъдем спасени преди зимата. Погрижете се за нужното или ни смятайте за загинали.

К. И. Янсен“

– Ето едно щастие, което понякога спохожда корабокрушенците –

извика Томсен със светнало лице. – Вече могат да се смятат за спасени, защото аз ще вляза в Айсфиорд въпреки всички ледени блокове.

– Дано да им е стигнала храната.

– Ако са успели да си вземат оръжие, могли са да убият и някой елен. Хайде, бързо на кораба!

Те слязоха от скалите и се качиха в лодката. Капитанът взе със себе си документа. Десет минути по-късно бяха вече на кораба и съобщаваха на моряците радостната новина.

Платната бяха веднага разпуснати и „Горпа“, след като мина покрай брега, се отправи на север.

Вятърът, който бе променил посоката си, като духаше от югозапад, благоприятстваше пътя на кораба, който напредваше вече с бързина не по-малка от шест възела в час. Сега и морето беше спокойно, но покрай брега вълнението бе все още доста силно. Няколко айсберга се носеха по вълните, но те бяха нарядко, така че „Горпа“ успяваше да ги избегне.

В това време Томсен не преставаше да изучава брега с далекогледа си, като се надяваше да открие останките на някой от потъналите кораби. Дватама, капитанът и професорът, се бяха качили в кабината на наблюдателя, но и оттам нищо не се виждаше.

Брегът, покрит със сняг, беше съвсем пуст. Дори птичките, накацали по скалите, се виждаха нарядко и стояха някак си оклюмали.

Тази част от острова беше най-дива, най-пуста. Брегът слизаше стръмно надолу и правеше приближаването на кораба съвсем невъзможно. Фиордите бяха тесни и криви и осяени с подводни скали, така че и лодка не можеше да влезе в тях. В далечината, навътре в острова, се виждаха високи планини, чиито върхове бяха покрити с вечни снегове и в котловините им блестяха ледници.

Към шест часа привечер промяната на вятъра спря „Горпа“. Започна да духа отново северният вятър, който донесе тежки облаци и надигна високи вълни.

Томсен не пожела да спуснат котва край брега и нареди да продължат пътуването, като платната постоянно се въртяха, твърде уморителна маневра, от която моряците не се отказаха, защото знаеха, че другарите им в беда ги чакат с нетърпение.

Към десет часа вечерта мъглата още повече се състи, а заедно с нея се увеличи и студът. Започна да вали сняг.

Томсен беше неспокоен и не напускаше кърмилното колело. Не искате да отстъпи на никого управлението на кораба. Беше го довел дотук въпреки всички препятствия – ледове, мъгли и вълни, и сега искаше сам

да довърши делото си, като навлезе в Айсфиорд.

Вече плаваха доста далеч от брега, защото капитанът се страхуваше от крайбрежни скали.

В полунощ снеговалежът се засили и морето ставаше все по-зловещо. Всичко беше побеляло от сняг, а студът беше толкова голям, че пяната на вълните замръзваше на носа на кораба.

От необятното море се чуваха гръмките трясъци от разпукването на ледените планини. Като че ли огромна флотилия се сражаваше успоредно на бреговете на Шпицберген.

Томсен беше по-напрегнат отвсякога: намираше се между две нещастия и искаше да избегне и двете. На юг се простираше стръмният скалист бряг, който не можеше да приюти кораба, защото вълните щяха да го разбият, а на запад бе царството на ледовете.

Към три часа сутринта „Торпа“ се блъсна в нещо и спря за миг. Изглежда, че това бе някакъв леден блок, който моряците не бяха забелязали.

Това спиране трая само няколко секунди. Тласнат от вятъра, корабът отново продължи пътя си. Изглежда, че плаваше между две редици ледове, защото и отляво, и отдясно се виждаха през мъглата ледените светлини.

Неочаквано сблъскването се повтори и този път то бе толкова силно, че целият кораб заскърца заплашително.

Почти в същата минута наблюдателят извика:

– Пътят е препречен! Обърнете наляво, иначе ще се разбием! Веднага наляво!

Глава VII „ТОРПА“ – ЗАТВОРНИК

Като чу този вик, който не допускаше никакво възражение и забавяне, капитанът изви рязко кърмилното колело, а моряците се спуснаха да свият част от платната. Всичко стана толкова бързо, че „Торпа“ се въртя почти на място. Но веднага след това се удари в нова преграда.

Томсен изтича на палубата, където се бяха събрали неколцина моряци и наблюдателят.

– Какво стана? – запита капитанът.

– Пред нас се е изпречил грамаден блок, който „Торпа“ не може да разбие.

– Вляво и вдясно има ли ледове?

– Сигурно, господин капитан. Виждат се върховете на ледените блокове, и то докъдето погледът стига.

– Мислите ли, че бихме могли да преминем?

– При тази мъгла аз не бих рискувал. Може да връхлетим върху някой айсберг и да се озовем набързо на дъното на морето.

– Но ако останем тук, има вероятност блоковете да ни затиснат.

– Така е, капитане.

– Да се опитаме да се върнем назад? Кой знае дали пътят е все още свободен.

Няколко минути след това „Торпа“ потегли, но сега на юг. Китоловецът бе наредил да свалят високите платна. Те пътуваха само с най-долните, за да не се увеличава скоростта. По такъв начин щеше да се избегне евентуалното сблъскване с голяма бързина.

Професорът, събуден от тласъка на кораба, дойде при капитана, който отново пое кърмилното колело. Томсен искаше докрай да довърши опасното дело, което можеше да струва живота на всичките му хора.

„Торпа“ се връщаше по същия път, като изминаваше само по два възела в час. Моряците бяха строени около платната, готови всеки миг да ги обърнат, други стояха на палубата с дълги железни в ръце, за да избутват прииждащите ледове. Наблюдателят се качи в кабината си и полагаше всички усилия, за да не пропусне някоя ледена планина.

Мъглата беше много гъста, но все пак можеше да се различи туктам някой айсблинк, който издаваше присъствието на ледени блокове.

Томсен беше нервен и неспокоен. Потропваше нетърпеливо с

крака, хапеше края на мустаците си, мръщеше чело. Щом като този железен човек проявяваше безпокойство, значи „Торпа“ я грозеше действителна опасност.

Бяха изминали десетина минути, когато отгоре се разнесе гласът на наблюдателя:

– Завий!... Ледове пред нас! Айсберг!...

Този път Томсен не можа да се сдържи и изруга:

– По дяволите!

„Торпа“ се завъртя и остана почти неподвижна.

– Спрени ли сме? – запита Оскар.

– Може да е и по-лошо, професоре! – отвърна му Томсен с мрачно изражение.

– Какво искате да кажете?

– Че може би сме затворници.

– Ще работим с куките и ледотрошачките.

– Страхувам се, че се намираме в един канал или в басейн, отворен между ледените блокове. Около нас започва да блести айсблинк.

– В такъв случай какво трябва да се направи?

– Ще трябва да почакаме да се вдигне мъглата.

– Но щом като сме влезли в канал, ще трябва да намерим входа, откъдето сме влезли.

– Ами ако този вход е затворен от някой айсберг, след като ние сме минали?... На връщане минахме по съвсем същия път, по който дойдохме, а вие виждате, че пред нас има ледове, които преди не съществуваха. Да, професоре, страхувам се, че „Торпа“ е затворена в едно ваке, което може да има грамадни размери.

– Какво е това ваке?

– Това е ледено поле, което е образувало в средата си воден басейн. След малко ще знаем дали сме свободни още или сме затворници, защото мъглата започва да се вдига.

Китоловецът не се лъжеше. Мъглата започна бавно да се вдига, на вълни на вълни, като освобождаваше място за снега, който заваля с още по-голяма сила.

След около половин час щяха да узнаят местоположението на кораба.

Най-сетне едно по-силно подухване на вятъра – и мъглата съвсем се разпръсна.

Беше достатъчен само един поглед, за да може китоловецът да разбере сериозността на положението. Както впрочем беше предположил,

„Торпа“ беше затворена в едно ваке, което се простираше на около три-четири мили около кораба.

Бяха навлезли през един доста широк канал, като мислеха, че пътуват в открито море, докато не се удариха в ледовете. По време на това кратко плаване вятърът бе докарал айсберги, които бяха затворили изхода.

Тези колоси нямаше да се отместят, защото зад тях се бяха натрупали други ледове, които ги придвижваха още по-навътре.

– Виждате ли? – запита Томсен професора. – Не съм се излъгал.

– Виждам – отвърна Оскар унило. – Ние действително сме затворници.

– Подозирах го. За щастие, надявам се, че Айсфиорд не е далече. След малко мъглата ще се вдигне от брега и ние ще узнаем къде точно се намираме.

– Вярвате ли, че ще успеем да се измъкнем от тези ледове?

– Кой знае!... Ще трябва това ваке да срещне някое широко ледено поле и при удара с него да се разчупи.

– Няма ли да можем с мини да разбием тези айсберги, които ни препречват пътя?

– Ще е необходим много динамит, а ние нямаме достатъчно.

– Неподвижно ли е това ваке?

– Не, пътува на юг, ако не се лъжа.

– Тогавя ще ни завлече в Норвегия.

– Не предричайте такова нещо, професоре. Може да се съедини с брега на Шпицберген и да ни държи там затворници чак до следващото лято.

– Значи ще ни принуди да презимуваме тук?

– Да, господин професоре. Но ние сме подготвени да прекараме зимата между вечните полярни ледове. Аз бях сигурен, че не ще можем да се завърнем тази зима... Ето мъглата се вдига вече и аз ще мога да видя бреговете на Шпицберген.

– Близо ли са, господин Томсен?

– Най-много на около три мили. Ей, кърмчия, дай ми твоя далекоглед. Виждам един дълбок отвор в брега и много се надявам...

Той не се доизказа, грабна далекогледа и го насочи към брега. Радостен вик се разнесе.

Точно насреща се отваряше залив, доста дълбок и много широк, заобиколен от високи планини и един грамаден ледник от лявата си страна.

Върху едно островче, образувано от високи скали, с обиколка от около триста-четиристотин метра, китоловецът забеляза един висок прът и на него закрепено норвежкото знаме, което полярният вятър развяваше безпощадно.

– Айсфиорд! – извика Томсен. – Моряци, вашите другари са там!... Те ни очакват!

Силен вик се изтръгна от гърдите на норвежците:

– Да живее нашият капитан!... Към брега! Към брега!...

Китоловецът забеляза, че леденото поле се простира на триста крачки от ледовете, които затваряха Айсфиорд. При малко по-голямо усилие с ледоразбивачките може би щяха да достигнат до островчето или до брега на острова.

Спуснаха във водата две лодки. В тях поставиха шейни, храна, оръжие, дрехи, завивки и отидоха да оставят всичко това на вътрешния бряг на ваке...

След това шейните бяха натоварени и две дружини моряци ги изтеглиха чак до канала.

Други моряци плъзгаха лодките по леда, за да ги завлекат до отсрещния бряг, откъдето щяха да потеглят избраните моряци.

Томсен, професорът и петнадесетина моряци, най-здравите, щяха да преминат канала. Другите щяха да останат да пазят „Торпа“ под ръководството на наблюдателя.

Пренасянето по леда стана доста бързо и без инциденти, въпреки че морето беше недружелюбно, развълнувано и снегът падаше толкова обилно, че брегът не можеше да се види вече.

Слънцето се скри отново в мъгла, която сега стана още по-гъста.

Китоловецът обаче не беше човек, който щеше да се спре. Страхувайки се от теченията, които можеха да отвлекат ваке на юг, и като знаеше, че корабокрушенците от двата кораба вече нямат никаква храна, той искаше да стигне колкото може по-скоро на островчето, над което се развяваше знамето. Беше сигурен, че там ще намери някое ценно и така необходимо му указание.

Опита най-напред леда, за да провери дали ще може да издържи тежестта на двете шейни и на хората му. След това накара да запалят факли, за да не се загубят в мъглата, и даде знак за тръгване.

Петнадесетте мъже, навързани за шейните, тръгнаха, а в това време снегът се сипеше на още по-едри парцали.

Островчето, на което се развяваше знамето, не се забелязваше вече, но Томсен и Оскар бяха определили точно мястото му, и сега, с компаси

в ръце, бяха сигурни, че няма да се изгубят.

Освен това разстоянието, което трябваше да преминат, беше късо – не повече от една миля.

Опитваха внимателно ледовете да не са подвижни, отваряха си път през натрупаните снегове.

Най-последно, след половинчасово мъчително теглене на шейните, те стигнаха до първите скали на островчето, които бяха до най-южния бряг на Айсфиорд.

– Спрете там, под онези скали – викна на моряците Томсен. – Безполезно е да мъкнем шейните през тези урви.

– Мислите ли, че ще намерим някого на този остров? – запита Оскар.

– Не вярвам, професоре. Този къс земя не може да предложи абсолютно никаква храна на гладни корабкрушеници.

– Но може да ни послужи за наблюдателница, господин Томсен.

– Да, съгласен съм. Въпреки че никакъв кораб не минава покрай тези брегове след месец август. Елате, професоре. Надявам се да намерим нещо при знамето.

Нарамиха пушките и с помощта на железни бастуни започнаха да се изкачват по скалите, като се стараеха да не предизвикат свличане на снежните маси.

Бяха се изкачили само на няколко метра, когато китоловецът сграбчи професора за ръката.

– Какво има, господин Томсен? – запита Оскар изненадан.

– Чухте ли? – запита го капитанът.

– Не.

– Този остров е обитаван, професоре! Слушайте, слушайте!...

Глава VIII

КОРАБОКРУШЕНЦИТЕ ОТ „ТОРНЕА“

Оскар и Томсен се бяха спрели на една скала и със свалени шапки се вслушваха внимателно, като се стараеха да отделят далечните неясни гласове от плисъка на вълните.

Изведнъж Оскар скочи и извика:

– О, да, капитане! Там долу говорят мъже!

– Видяхте ли, че не бях се излъгал? – отвърна Томсен.

– Дали това не са моряците от двата кораба?

– Така мисля и аз, професоре. Шпицберген няма постоянни жители.

– Но преди да падне мъглата, ние не видяхме абсолютно нищо върху тези скали.

– Може да са в някоя падина или зад някоя скала. Да се качим, професоре.

– Да, нека се качим!

Тръгнаха по-бързо, подтиквани от надеждата да намерят в най-скоро време нещастните корабокрушенци от „Торнеа“ и от „Гьотеборг“.

През свистенето на вятъра се чуваха все по-отчетливо човешките гласове, които долитаха от горе, но все още не можеха да се разберат отделните думи.

– Хей, кой говори там? – извика Томсен.

Гласовете за миг замлъкнаха, след което мъжки глас прозвуча на норвежки:

– Бяла мечка да ме изяде жив, ако това не е гласът на някой моряк!...

– Вятърът се е пошегувал с нас! – допълни друг.

– Не е вятърът! – извика повторно Томсен. – Обажда ви се глас от Вадзо!

– Вадзо!... Вадзо!... – извикаха неколцина. – Кой говори от Вадзо? В името на Бога, отговорете!...

– Аз съм китоловецът Томсен и при вас ме изпраща господин Фойн.

– Господин Фойн?!... Та ние сме вече спасени?!

През мъглата и през снега китоловецът и професорът видяха силуетите на човешки същества, които заслизаха презглава по стръмнината. Малко след това те бяха в обятията на около десетина моряци и

пренесени горе, преди да успеят да произнесат и една дума или да видят лицата на корабокрушенците.

Когато се почувстваха свободни, те се озоваха във вътрешността на някаква колиба, построена от останките на кораб, от платна и от лед, осветена от две необикновени лампи, направени от шишета с накатранен фитил.

Десет мъже ги наобиколиха, бледи, с хлътнали очи, с бузи и нос, подути от студа, с устни, напукани и разранени от ледения вятър, и с окъсани дрехи.

– Кои сте вие? – запита Томсен, като погледна състрадателно тези нещастници.

– Ние сме оцелелите от „Торнеа“ – казаха шестима от тях и минаха напред.

– А ние сме корабокрушенците от „Гьотеборг“ – отговориха останалите четирима.

– Аз съм капитан Томсен, изпратен тук да ви спася.

– Капитане – обърна се най-старият от моряците, – ние ви благодарим, че ни дойдохте на помощ през този сезон, когато всички кораби бягат на юг.

– Да, господине. Всички сме ви много признателни – допълниха и останалите.

– Господин Фойн ме изпрати – каза кратко Томсен.

– Вие сте истински моряк!

– Но сами ли сте? – запита Томсен. – Не бяхте ли тридесет души?

– Да, капитане, толкова бяхме, но вече не сме – отговори най-старият.

– Къде са другите?

– В Айсфиорд.

– Живи ли са?

– Живи са, но се борят с глада. Когато ги оставихме преди шест дни, за да дойдем тук, откъдето видимостта е по-добра, пък и бяхме сигурни, че господин Фойн ще ни изпрати кораб на помощ, тогава те имаха само няколко килограма сухар и половин тюлен, убит предишния ден от капитан Янсен.

– Жив ли е още капитан Янсен?

– Да, господине.

– Далече ли се намират вашите другари?

– На половин час с лодка.

– Имате ли лодка?

– Да, но вътрешността на Айсфиорда е съвсем заледена и не ще ни послужи.

– Няма значение: аз имам петнадесет моряци и две шейни. Трябва да побързаме, защото моят кораб ще бъде отвлечен далече оттук. Гладни ли сте?

– Снощи изядохме последния сухар и две морски свраки, след като четиридесет часа не бяхме хапвали нищо.

– Господи! – прошепна Оскар.

Томсен излезе от колибата и като сви длани като тръба, извика с цяло гърло:

– Хей, моряци от „Торпа“!...Донесете храната! Оставете долу шейните!

След няколко минути десетината моряци, натоварени с храна, пристигнаха в колибата и прегърнаха другарите си, които смятаха, че вече не ще срещнат никога.

Томсен раздаде сухара, шоколада и рома, после свариха топъл чай и когато ги видя поободрени, даде знак за тръгване.

Искаше му се да останат час-два, за да могат тези нещастници да хапнат топла закуска, но едно закъснение можеше да се окаже фатално за всички.

Северният вятър отново задуха и леденият блок, в който бе затворена „Торпа“, можеше да бъде завлечен в открито море.

Все още валеше сняг, но мъглата се беше разредила и сега беше по-светло. Така можеха да напредват по-бързо и по-лесно да избягват опасностите.

Двадесет и седем мъже тръгнаха бързо по Айсфиорд, който беше съвършено заледен.

Старият моряк водеше двете дружини.

Тъй като ледените блокове бяха гладки и добре споени, ходенето не представляваше особена трудност, но снегът затрудняваше доста напредването на шейните, въпреки че бяха намазани със специална смес от катран и лой.

Докато вървяха, старият моряк разказваше на капитана и на Оскар историята на двойната катастрофа, която бе сполетяла и двата кораба и при която бяха загинали единият капитан и тридесет и седем моряци.

„Торнеа“ и „Гьотеборг“ плавали заедно чак до южните брегове на Шпицберген. Те забелязали, че тези места изобилстват с боети, един особен род раци, предпочитаната храна на китовете, и затова дошли на лов чак тук.

На 24 август уловили вече два кита и още същия ден били застигнати от страхотен ураган, който идвал от север и носел много айсберги и пакс. След тази ужасна нощ „Горнеа“ била затворена между ледовете. Помъчили се да си пробият път, като разпукнат ледовете с кораба, но той се ударил в един неустойчив айсберг. Ледената планина наистина се разпукнала, но повлякла със себе си и кораба. Катастрофата станала толкова бързо, че само единадесет моряци успели да се спасят върху жалките останки.

Морето било толкова бурно, че и останалите започнали да изчезват един по един – завличало ги безпощадното разярено море.

Капитан Диксен, един от оцелелите, бил така отвлечен впоследствие от една вълна. Видели го само за миг как се бори безпомощно със стихията. Вълните го погълнали.

Цели четиридесет и два часа останалите шестима корабокрушенци се борили с разяреното море, вкопчени отчаяно в разбития кораб, точно в останките му, докато най-сетне вълните ги изхвърлили на южния бряг на Шпицберген.

В това време „Гьотеборг“, след като бурята му смъкнала мачтите, бил отнесен към брега, където със сила се блъснал и разбил. Една трета от екипажа му загинала.

Корабокрушенците от двата кораба се срещнали два дни по-късно при входа на залива.

Успели да спасят само две китоловни лодки, малко храна и няколко пушки; те решили да се приютят в Айсфиорд, защото знаели, че там има една колиба, построена преди години от неколцина китоловци, и че по тези места могат да се намерят тюлени.

Издигнали една мачта, прикрепили към нея знаме, а под знамето написали своето послание и след седем дни навлезли в Айсфиорд. Намерили колибата.

До края на септември все още преживявали криво-ляво, но след това гладът започнал да ги мъчи, защото се оказало, че няма почти никакви животни. За тридесет дни успели да убият само два тюлена, три моржа и една бяла мечка.

Били загубили надежда, че ще получат някаква помощ от господин Фойн, и се били примирили с мисълта, че гибелта им е неизбежна, защото знаели безпощадността на лютата зима при тези условия.

– Господин Фойн нямаше да ви остави на тези острови без помощ – каза им Томсен. – Веднага щом му съобщих, че съм намерил нещо, което ме караше да мисля, че е от разбит кораб, а този кораб беше

„Гьотеборг“, той ми предостави на разположение „Торпа“ и част от хората си.

– Нима сте намерили останки от „Гьотеборг“? – запита учудено старият моряк.

– Да, на юг от Острова на мечките.

– Това е било истинско щастие за нас.

– И аз така мисля. Защото без тези останки едва ли щеше да се ускори спасителната експедиция, господин Фойн все още очакваше известие от вас. А всякава експедиция, която би тръгнала по-късно, не би могла да си пробие път през ледовете.

– Наистина, капитане. Но смятате ли за възможно да ни заведете до Вадзо, преди да бъдем принудени да презимуваме тук?

– Ще се опитам, но не вярвам да успея. През миналата нощ „Торпа“ бе блокирана от ледовете.

– И няма ли да може да се освободите?

– Надали. Но това не трябва да ви безпокои. Имаме достатъчно запаси от храна, както и въглища, така че никакви студове не ще ни уплашат. Може да прекараме и цяла година.

– Стой!... Близо сме вече, а шейните не ще могат да се изкачат.

– Там горе ли е колибата? – запита Томсен, като посочи един бряг, който едва се очертаваше в мъглата.

– Да, капитане.

Китоловецът заповяда на своите хора да спрат. Избра измежду тях най-здравите – двадесетина на брой, натовари ги с храна и ром и се отправи към колибата, воден от двама корабокрушенци от „Торнеа“.

Като стигна в подножието на брега, напълни пушката си и гръмна два пъти.

След малко няколко поредни гърмежа му отвърнаха.

– Кой е? – чуха се гласове.

– Капитан Томсен с екипажа на „Торпа“. Изпраща ме господин Фойн.

Силен, трогателен вик се изтръгна от двадесетина гърла:

– Спасени!... Спасени сме!...

Глава IX ВРЪЩАНЕТО

След няколко минути Томсен, Оскар и моряците от „Торпа“ се озоваха в прегръдките на капитан Янсен и моряците от „Гьотеборг.“

Срещата беше трогателна. Спасените плачеха и се смееха едновременно, доскоро загубили всякаква надежда.

Те бяха в още по-трагично положение от другарите си на острова. Отпаднали от глад и студ, слаби, бледи, с изпокъсани дрехи, а някои вече болни от скорбут поради продължителното лишаване от витаминозна храна.

Последните два сухара бяха разпределени до троха и изядени преди повече от едно денонощие. Налягали в полуразрушената колиба, не им оставаше друго, освен да дочакат смъртта.

Томсен им раздаде храната, която моряците му донесоха.

– Необходимо е да напуснем час по-скоро Айсфиорд, защото по всяка вероятност ледовете ще отвлекат кораба ни „Торпа“ – предупреди той тревожно.

От няколко греди, изтръгнати от покрива на колибата, направиха носилки за тези от моряците, които скорбутът бе докарал до състояние да не могат да се помръднат, после всички слязоха, без да съжالياват за окаяната колиба, която за малко да се превърне в тяхна гробница.

Не след дълго се присъединиха към първата група моряци и побързаха към изхода на Айсфиорд.

Ледовете бяха неспокойни. Бързото спадане на температурата бе увеличило обема им и сега те се пукаха със зловещи гърмежи.

Томсен, чието безпокойство растеше, подканяше спътниците си да побързат.

– По-бързо, по-бързо – повтаряше той. – Всяка минута закъснение може да се окаже фатална.

Когато приближиха брега, чуха топовни гърмежи.

– Това е оръдието на „Торпа“ – извикаха моряците от същия кораб.

– Да – каза Томсен. – Дават ни знак да ускорим завръщането си. Професоре, капитан Янсен, последвайте ме. А вие, останалите, дайте крачка, вървете по-бързо!

Тримата мъже изпревариха групата. Оръдието продължаваше да изпраща сигнали на всеки пет минути.

„Торпа“ беше застрашена, грозеше я опасност и екипажът викаше на борда капитана си. Може би ледовете бяха започнали да се движат и сега щяха да повлекат и кораба.

След четвърт час бягане Томсен и двамата му спътници стигнаха до брега, където бяха оставили лодките.

В същото време една китоловна лодка с шест моряци се приближи до брега.

– Какво има? – запита Томсен.

– Капитане – каза кърмчията, – вятърът тласка ваке на юг и морето става страшно. Ако не побързате, не ще можем да стигнем до кораба.

Томсен погледна морето, но снегът и мъглата не му позволяваха да види „Торпа“. Само големият блок блестеше на около три мили от брега.

– Ще успеем да бъдем на борда, преди да се е отдалечил много – каза той. – Хората ни и корабокрушенците идват след нас. Да предупредим наблюдателя, че пристигаме.

Той напълни пушката и гръмна три пъти в небето. Това бе уговореният знак за завръщането на експедицията.

Последваха три поредни гърмежа в отговор.

– Всичко е наред – каза Томсен, – ще ни чакат на края на леда.

В същото време моряците и корабокрушенците пристигнаха.

Спуснаха във водата двете лодки, настаниха се в тях и в китоловната лодка и потеглиха.

Морето ги посрещна развълнувано и неспокойно и трите лодки трябваше да полагат неимоверни усилия, за да се държат близо една до друга.

Най-после достигнаха ледовете на ваке, където ги чакаха неколцина моряци от „Торпа“.

– На борда, капитане! Идвайте! – нетърпеливо го призова един от тях. – Ледовете се пукат и застрашават всеки момент да ни смачкат.

– Вече не ме е страх от ледовете – отвърна Томсен, обзет от радостни предчувствия. – Задачата ми завърши дотук благополучно. Вече не се страхувам от нищо. Щастieto е с нас.

– Да, благодарение на смелостта и умението ви – вметна капитан Янсен. – Господин Томсен, позволете ми най-сетне да ви благодаря от името на всички спасени от вас моряци, които вие изтръгнахте от ноктите на сигурната смърт.

– Прегръдката е достатъчно красноречива, приятелю. Ние, хората на морето, сме сурови, не обичаме да показваме чувствата си.

Благодарностите са излишни.

И двамата мъже се прегърнаха по мъжки, а моряците извикаха:

– Да живее капитан Томсен!

– Мълчете, момчета, и на кораба! – каза китоловецът, като се мъчеше да прикрие вълнението си. – Всички изпълнихме дълга си. Толкова!

Лодките бяха изтеглени на брега и многобройният екипаж започна пренасянето на болните и тегленето на лодките.

Басейнът бе започнал да замръзва, но ледът бе разчупен с лопати и лодките благополучно стигнаха до кораба.

Когато корабокрушенците от „Торнеа“ и „Гьотеборг“ се озоваха между своите стари другари, дадоха истински израз на голямата си радост, че са спасени. Тези сурови, брадати мъже плачеха и се смееха, прегръщаха се и като че ли им се струваше невероятно това, че са все още живи.

Най-сетне радостта им стихна, заведоха корабокрушенците да се нахранят и да си починат, а Томсен, капитан Янсен, Оскар и наблюдателят се събраха да обсъдят положението.

„Торпа“, запасена с храна и въглища, можете да остане тук и цяла зима. Но, разбира се, много по-добре щеше да бъде, ако се освободете от този ужасен леден обръч, който заплашваше всеки миг да я смачка. Прислонени в някой залив или фиорд, те биха прекарвали едно скучно, но не и така опасно зимуване.

Отидоха да огледат внимателно ледовете, за да потърсят някое не толкова заледено място, където с помощта на динамита и железните куки да могат да си отворят път.

Обиколиха няколко места, но напразно. Ледът беше толкова дебел, че не можеха да го пробият с дългите копия. Тези ледове предвещаваха никога да не излязат живи от тях.

Отидоха и при изхода на канала, който бе запушен от айсбергите, но трябваше да се убедят, че и там нищо не може да се направи.

– Всичко е безполезно – каза Томсен. – Ние сме затворници и не ще можем да излезем оттук, освен ако този леден блок не се удари в някой айсфелд или не се разтопи, но за последното ще трябва доста да почакаме.

– Наистина – отвърна Янсен. – Всеки опит да се отвори път на „Торпа“ ще бъде безсмислен.

– Значи ще бъдем принудени да зимуваме тук? – запита Оскар.

– Да, професоре, за съжаление – му отвърна китоловецът.

– Струва ми се, че блокът слиза на юг...

– Течението и ветровете го тласкат към Острова на мечките.

– И за шест часа се отдалечихме от Айсфиорд на цели четири мили!
– прибави наблюдателят.

– Има ли течение покрай западните брегове на Шпицберген? – запита Оскар.

– Да, господине – каза Янсен. – Забелязах го и миналата година, когато идвахме на лов.

– Определена ли е посоката му?

– Да, професоре. Отправено е на югозапад и почти съм сигурен, че то мие западните брегове на Норвегия.

– Много добре – каза Томсен. – Ако нашето ваке не бъде спряно или разчупено от други блокове, ще стигнем до бреговете на Норвегия. Наистина ще бъде едно много бавно завръщане, но все пак е за предпочитане пред зимуването в Шпицберген.

– Само дано ледовете не разрушат кораба ни – каза Янсен. – Аз никога не им се доверявам.

– Ще се опитаме да държим свободен басейна, додето можем. В същото време ще трябва да вземем и необходимите мерки за зимуването, защото предвиждам, че нашият затвор ще бъде дълъг, а големите студове не ще закъснеят. Тази година лятото беше продължително, което означава, че зимата ще бъде много люта.

– Започва да става все по-студено – забеляза Оскар. – В дванадесет часа термометърът спадна с десет градуса.

– Хайде на кораба, господа – покани ги Томсен. – Преди басейнът да се заледи, корабът трябва да бъде подготвен да устоява на натиска.

Върнаха се на „Торпа“, докато снегът, който за малко бе спрял, не бе завалил с нова сила.

Предупредени, че ще трябва да вземат необходимите мерки за зимуването, моряците заработиха трескаво под заповедите на двамата капитани и наблюдателя.

Най-напред започнаха построяването на един склад на най-високото място на ледения блок, което бе необходима предвидливост – в случай, че корабът бъде смачкан, да имат запасна храна. На върха на една височина, на около двеста крачки от басейна, бе издигната голяма колиба от ледени блокове, скрепени със скоби, и толкова широка, че в случай на нужда да приюти целия екипаж.

Вътре натрупаха провизии, достатъчни за повече от два месеца, завивки, платна, каменни въглища, една печка, пушки и двете най-големи лодки.

Наоколо издигнаха стени от сняг и лед, за да запазят склада от бурите и виелиците.

След това се заеха с подреждането на кораба. Закрепиха го здраво за единия бряг – да не би ветровете да го разбият в ледовете. Кръстосаха отдолу няколко здрави греди, така че, когато ледовете се доближават, да повдигат кораба, а не да го смачкат.

Свалиха платната и част от мачтите, но не всички, та в случай на нужда, ако се отвори проход, да могат бързо да излязат.

На мостика бе направен покрив от дъски, покрити с накатранена хартия, така че отдолу се образува широка, уютна зала, запазена от студовете и ветровете. Голямата зала бе грижливо измита и приспособена за спалня.

Най-сетне бяха поставени и печките по местата им. Върху всяка сложиха големи съдове от ламарина за стопяване на сняг – вода, която щеше да служи за пиене и миене.

Накрая върху мостика бяха пръснати пясък и пепел, за да не се заледява и да попива влагата – най-големият враг на моряците, причинител на тежки заболявания.

На 12 октомври всички приготовления бяха привършени и смелият екипаж на „Торпа“ беше готов да посрещне лютия студ на страховитата полярна зима.

Глава X ОТВЛЕЧЕНИ НА ЮГ

Ваке, тласкано от вятъра и от течението, продължаваше да се отдалява от Шпицберген, като мъкнеше със себе си „Торпа“. Корабът не можеше повече да се освободи от неговата ледена прегръдка.

Времето продължаваше да бъде много лошо и студът ставаше все по-непоносим. Постоянни мъгли забулваха небето.

Грамадни водни маси идваха от север и влачеха айсберги, но ваке дори не се поклашаше и напредваше въпреки бурите на Арктика. Неговите краища, доста масивни, разрушаваха всичко по пътя си: айсберги, пакс, стримс, всичко отстъпваше пред този леден блок.

Нямаше никаква надежда, че ще се отвори. Напротив, увеличаваше се все повече и повече, тъй като към него се присъединяваха нови блокове. Обиколката му бе вече към седем-осем мили и студът спомагаше за постоянното му увеличение.

На три пъти термометърът показваше минус 20, а веднъж и минус 28 градуса. Това налагаше печките да горят непрекъснато.

Екипажът на „Торпа“ и на двата потънали кораба бе свикнал с този полярен студ. Единственото нещо, от което можеха да се оплачат, беше липсата на прясно месо, но при този свиреп вятър не беше никак разумно да излизат на ледовете, за да ловят птици, които тук изобилстваха.

На 14 октомври облаците внезапно се разкъсаха и за първи път след толкова бурни дни слънцето се показа и огря със слабите си лъчи измъчените моряци.

Но северният вятър не преставаше да духа и температурата все повече спадаше.

Томсен, Янсен и Оскар използваша това проясняване, за да посетят ваке, а моряците се заловиха да се запасят с птиче месо.

На обяд видяха, че леденият блок се е отдалечил от Шпицберген на седемнадесет мили.

– Много добро слизане – забеляза Томсен. – Ако продължава все така, след няколко месеца ще се озовем на двеста-триста мили от бреговете на Норвегия. Да се надяваме, че най-после ваке ще започне да се разтопява.

– Освен ако не срещне големи блокове при Острова на мечките – забеляза Оскар.

– Мисля, че ще минем доста далече от този остров, професоре.

– Смятате ли, че ваке няма да бъде спряно?

– Така ми се струва. Широко е и ще може да си отвори път и през най-големите ледени прегради.

– И аз така мисля – допълни Янсен. – Нашето ваке е с доста внушителна маса, навсякъде ще може да си отвори път. Има само една опасност: да смени пътя си и да се спре при Острова на мечките.

– О, ако можехме да опънем платна и да ускорим хода му! – извика Оскар.

– Идеята е добра, професоре – засмя се Томсен. – Но за нещастие ще са необходими хиляди квадратни метра платна и стотици мачти, а ние нямаме нито едното, нито другото. Елате още веднъж да прегледаме леда, господа!

Дълго разглеждаха леда, но и този път трябваше да се простят с надеждата да открият някоя пукнатина.

Когато се върнаха на кораба, пред очите им се представи едно зрелище, което не е никак рядко в пустините, но затова пък около полюса не се среща много често. Това беше великолепен мираж, резултат от отражението на лъчите.

„Торпа“, която се намираше по средата на басейна, бе отразена върху ледовете, които плаваха срещу ледения блок, и поради странната оптическа измама беше с три мачти, а не с две и с разпънати платна.

Отначало се появи само един кораб, после два, три, четири, много, но изглеждаха толкова призрачни, като че ли плаваха в сребриста мъгла.

Видението трая четвърт час, после изведнъж изчезна, както се бе появило, защото слънцето бе скрито зад един облак.

На следния ден времето се промени. Вместо очакваното слънце падна отново гъста мъгла и полярният вятър задуха с все сила. Към четири часа следобед басейнът за четвърти път се заледи и моряците се измориха доста, докато се преборят да запазят една малка ивица незалепена вода около кораба.

През нощта леденият блок за първи път почувства натиска на ледовете и всички усетиха този трус.

На 15 октомври, също през нощта, той отново се чувства. Но не представляваше опасност за „Торпа“. Корабът едва се повдигна от гредите.

Едната стена на склада се разпукна, но студът скоро я спои.

Вечерта на 16 октомври небето се изчисти от мъглата и затворниците можах да наблюдават от ледения блок едно много красиво

северно сияние, първото за тази зима.

Изведнъж северният хоризонт, който дотогава беше съвсем тъмен, се освети от някаква силна светлина, идваща на дълги ивици, които постепенно образуваха сияеща корона. След това от центъра на короната заискриха разноцветни светлини, които трептяха по всички посоки. Това бяха златисти лъчи, снопове от синя светлина, червени пламъци. Цялото небе се разгоря в огромен пожар. Като че ли целият полюс гореше и изпращаше пламъците си високо-високо.

Айсбергите бяха превърнати в искрящи рубини, плаващи в кърва-вочервеното море, докато върховете на планините на Шпицберген, които все още се забелязваха, се багреха ту в синьо, ту в червено, ту в жълто.

Този феномен трая два часа, после пламъците започнаха да бледнеят и не след дълго непрогледна тъмнина обгърна и морето, и ледовете.

На 17 октомври планините на Шпицберген изчезнаха от хоризонта.

Леденият блок, който продължаваше да се движи на югоизток, се намираще на около четиридесет мили от Южния нос и продължаваше своето слизане, като се движеше между дванадесет и тринадесет граду-са по меридиана.

Скоростта на движението се колебаеше дотогава между 26 и 30 мили на денонощие. „Горпа“ напредваше бавно поради натрупването на ледовете, които се придвижваха от източните брегове на Гренландия.

Големите сблъсквания с тях разтърсваха кораба и се отразяваха в басейна. Сега леденият блок се блъскаше в айсберги, които имаха обиколка около петстотин, осемстотин, дори хиляда метра. Понякога се образуваха големи пукнатини, които студът бързаше да запълни.

Томсен, Оскар и Янсен всеки ден обикаляха бреговете на ваке, като се надяваха, че ще се отвори някъде достатъчно широка пукнатина. Но за съжаление тези разходки се оказваха винаги безрезултатни.

Централната маса на ледения блок не се поддаваше на натиска на ледовете и оставаше цяла.

Екипажът обаче не страдаше от този продължителен арест и не бездействаше.

Всеки ден се сформираха групи ловци, които се връщаха с богат улов от разнообразни пернати обитатели на Северния полюс, но за съжаление липсваше едрият улов.

Когато времето не позволяваше да се излиза, събираха се в общата зала, играеха забавни моряшки игри, свиреха, пееха, веселяха се и нехаха, че навън стене виелицата, че ледовете са сковали кораба, че

тъмнината е непрогледна и денем, и нощем.

На Шпицберген бе почнала дългата полярна нощ.

Най-сетне ловците успяха да убият едно огромно земноводно животно. Изненадаха един морж, когато бе излязъл и се приличаше на слабото слънце.

Животното не успя да се скрие в морето и бе убито с четири куршума.

То беше толкова тежко, че се наложи да го теглят дванадесет моряци. Наред с него на ловците се удаде възможността да убият толкова много птици, че три дни подред ядоха само птиче месо.

Глава XI СБЛЪСКВАНЕТО НА ВАКЕ

На 21 октомври ваке, което продължаваше своя път към югоизток, се намираше само на четиридесет мили от Острова на мечките. От най-високия айсберг Томсен видя с далекогледа си заснежените върхове на планините.

Ако течението не променеше посоката си или ако някоя буря не изместеше ваке от следвания досега път, „Торпа“ трябваше да мине на юг от острова само на няколко мили.

Но беше и възможно „Торпа“ да промени пътя си, защото пред острова се виждаха многото струпани айсберги и ледени блокове.

– Кой знае – каза Томсен, който наблюдаваше дълго тези ледове заедно с Оскар. – Надявам се, че ще се случи нещо, което ще ни позволи най-сетне да се отървем от ледената преградка на този блок.

– Разчитате на някое голямо сблъскване?

– Да, професоре.

– А няма ли опасност корабът ни да пострада?

– Не вярвам, защото ледът в басейна не е толкова дебел, че да устои на едно сътресение. Ще се разчупи лесно и „Торпа“ ще може да отпътува.

– Ами ще можем ли след това да излезем между толкова много ледени блокове?

– Ще се опитаме, професоре. Ще си проправяме път с дългото копие и нашият екипаж, който е толкова опитен и многоброен, ще помага, като ще отгласква с прътове ледовете.

– Каква приятна изненада ще бъде за господин Фойн, ако след няколко седмици ни види да се връщаме във Вадзо!

– Разбира се... Но какво виждам там?

– Къде?

– Върху ледовете на Острова на мечките – каза Томсен и насочи далекогледа си.

– Някой кораб ли?

– Не, някакви многобройни черни точки... Или аз се лъжа, или тези далечни точки где излязат китове и тюлени.

– Много ли са?

– Страшно много, професоре. Ах...

– Какво има още?

– Погледнете! Погледнете между онези айсберга, професоре! – извика Томсен, който се беше надигнал на пръсти, за да вижда по-добре. – Хиляди проклетия!... Да стоиш затворен така, докато там, долу, можеш да придобиеш цяло богатство!

Оскар погледна в посоката, в която сочеше китоловецът, и за свое голямо учудване видя големи животни, подобни на китове, които плуваха величествено между ледовете. На брой те бяха шест и почти всички имаха дължина около двадесет и два метра и обиколка не по-малко от петнадесет или шестнадесет метра. По тези размери човек може да си представи колко голяма може да бъде устата им, пълна със зъби, всеки един от които тежи по няколко килограма.

– Ах, колко са грамадни! – извика Оскар, който ги гледаше в недоумение. – Не мога да си обясня как човек се осмелява да ги напада с най-обикновени куки.

– И все пак, професоре, човекът е този смел ловец.

– Много ли сте избили досега?

– Доста. Когато срещнем кашалоти, ние ги предпочитаме пред същинските китове, защото от тях се изкарват около сто тона мас, което означава двадесет и пет хиляди лири, тъй като тази мас се продава по двеста и петдесет лири тонът. Прибавете към това и спермацета, тоест бялата блестяща мас, която се изважда от главата и кухините на костите им и се заплаща много добре, защото се използва за приготвянето на фини свещи и сапун.

– Има ли много от тази мас?

– Около три хиляди килограма.

– Ами сивият кехлибар?

– Не във всички животни се намира, професоре. Веднъж намерих в едно животно къс, който тежеше десет килограма.

– Кажете ми, господин Томсен, къде точно се намира този сив кехлибар?

– В храносмилателния тракт на животното. Обикновено той представлява три-четири обикновени топки. А те се плащат добре, бих казал – много добре.

– И аз така мисля.

– Бих искал да знам как се образува скъпоценната материя в тези животни.

– Не знаете ли?

– Не, професоре.

– Тогава ще ви кажа, драги капитане. Този кехлибар не е нищо друго освен непреработена храна, която от дългото стоене в червата се сби-ва, просмуква се от чревните сокове и претърпява известни промени.

– Я гледай, а пък каква приятна миризма има!... О, хиляди проклетия! Животните се отправят на юг! Кой ли ще бъде щастливият китоловец, който ще ги срещне?... Ако не бях затворен сред тези ледове, досега вече някое да е паднало под куката ми.

– Една опасност по-малко, капитане.

– Имате право. Тези гиганти са много по-опасни от китовете. Когато са ранени, те не бягат, ами се нахвърлят върху лодките, а понякога и върху корабите.

– Дори и върху корабите?

– Да, много често. Спомням си, че...

– Че какво? – запита Оскар, защото не чуваше вече гласа на капитана.

Като не получи отговор, той се обърна към другаря си и го видя наведен през борда на кораба. Челото му бе свъсено, гледаше мрачно към Острова на мечките, който сега се виждаше ясно и без далекоглед.

– Какво ви е, господин Томсен? – запита Оскар.

– Скоро ще се блъснем!

И без да прибави нищо друго, той изтича на мостика и извика:

– Всички по местата си!

Наистина леденият блок щеше да се блъсне в ледовете, натрупани пред Острова на мечките.

Течението го влачеше нататък и вятърът, който духаше все по-силно, помагаше на скоростта на течението. Предполагаше се ударът да бъде много силен.

Капитан Янсен и всички моряци се бяха качили на палубата, за да бъдат готови за всеки случай. Двамата капитани се посъветваха какво да направят, за да се избегне нещастieto.

– Можем да направим само едно нещо – каза Томсен.

– Да, да разчупим леда около „Торпа“ – каза Янсен.

– Тогава да не губим време.

Тридесет моряци, въоръжени с ледотрошачки, копия и търнокопи, слезоха бързо от кораба и започнаха трескава работа. Томсен и Янсен от наблюдателницата следяха работата им и приближаването на ваке до ледовете, готови всеки миг да повикат момчетата на кораба.

Леденият блок беше на около миля от преградата на айсбергите и се отправяше към западния бряг на Острова на мечките. Ако държеше

все това направление, може би щеше да успее да премине преградата и да се плъзне по брега на острова, без да се блъсне в него.

Към обяд леденият блок беше на десетина мили от острова и само на двеста крачки от айсберга.

Изглежда, че тук течението беше по-бързо, защото разстоянието започна да намалява по-бързо. След около десетина минути се очакваше сблъскването.

– На кораба! – изкомандва Томсен на моряците, които все още бяха долу на леда.

Те побързаха да изпълнят заповедта.

За половин час бяха направили много нещо: корабът бе освободен от ледовете и сега плаваше в един малък басейн с обиколка около триста метра.

– Спуснете платната! – заповяда Томсен. – Всичко е готово!

Платната бяха спуснати.

„Торпа“ беше готова всеки момент да отплава.

И изведнъж стана сблъскването.

Челото на ледения блок се бе ударило в айсберга. Като че ли силно земетресение беше разтърсило ледовете. Високите пирамиди и остриетата на ледения блок се разчупиха и паднаха с трясък. Ледът в басейна се разпукна така, като че под него бе поставена мина.

Изглеждаше, че големият блок ще се разпадне на огромни ледени отломъци, но това не стана. Отчупиха се само челните ледове, централната маса остана незасегната. Тук-там се появиха пукнатини, но те веднага се запълниха.

„Торпа“ бе разклатена здраво, но веднага след това вятърът я върна в средата на големия басейн.

Томсен и Янсен следяха със свито сърце страшните гърчове на ледения блок. Когато разбраха, че и този път не ще могат да се измъкнат от ледения обръч, гневен вик се изтръгна от гърдите им.

– Но от какво е направено това ваке? – възкликна Томсен с яд.

– По-здраво е, отколкото си го представяхме – каза Янсен, като нервно подърпваше брадата си. – По всяка вероятност не ще можем скоро да го напуснем. Но ако можа да устои на ударите на ледовете, то не би могло в никакъв случай да устои на топлите течения.

– Разбира се, ако не се залепи за бреговете на Острова на мечките.

– Щом се залепи за бреговете на Острова, ще го отлепа от тия ледове с мини, Янсен. На кораба има достатъчно динамит.

– Отклоняваме ли се?

– Да, плаваме към открито море.

– Но ние пак ще се блъснем!

– Да, там долу има Други ледове.

– Кой знае дали тези непрестанни удари няма да го отслабят най-после.

В това време ваке продължаваше да слиза на юг, като се приближаваше все повече към Острова на мечките.

Нови удари последваха върху челото му, но централната маса си стоеше непокътната и не се отваряше, за да даде път на „Торпа“.

Към два часа „Торпа“ беше вече близо до острова, но напредваше много бавно и нямаше никаква надежда да се удари силно.

Към три часа се удари. Челните ледове се отчупиха, но нищо повече не се случи.

Леденият блок се завъртя леко и като че ли за да се намести по-добре, се долепи до крайбрежните ледове и остана неподвижен.

Томсен погледна Янсен.

– Какво ще кажете?

– Че ако някоя буря не ни измести от тука, ще бъдем принудени да прекараме зимата като затворници. И все пак по-добре е това да бъде на Острова на мечките, отколкото на Шпицберген. Сега бреговете на Норвегия не са много далече.

– Наистина, Янсен – отговори китоловецът. – Но надявам се, че това няма да е спиране за дълго и че след кратка почивка ще поемем пътя на юг. Небето на север се затъмни и бурята нямаше да закъснее да размърда тези ледове.

Глава XII НАТИСКЪТ НА ЛЕДОВЕТЕ

Бурята се приближаваше, но още не беше се разразила. Гъсти облаци се трупаха по посока на Шпицберген, готови да се надвесят над океана при първото подухване на полярния вятър.

Но три дни бяха изминали, а леденият блок все още стоеше залепен за Острова на мечките.

Екипажът не загуби времето си напразно. Всяка сутрин ловците отиваха на острова и стреляха по птици, тюлени и моржове, които тук изобилстваха.

Така всеки ден на борда имаше прясно месо.

Сутринта на четвъртия ден, тоест на 25 октомври, притиснат от ледените блокове, които го заобикаляха, леденият кръг започна да се пука и кората на басейна, която отново се беше образувала, се разтвори. Големи блокове обградиха кораба.

Следобед бурята се разрази.

Като че ли ледени гиганти воюваха помежду си. „Торпа“ се люлееше, привеждаше се под натиска на ледовете.

Целият екипаж се намираше на палубата, но той беше безсилен да се бори с този всемогъщ неприятел, който бе способен всеки миг да потопи кораба.

Всеки бе нарамил торба с най необходимите вещи, храна и пушка, готов да отскочи до склада, ако корабът започне да потъва.

Томсен и Янсен наблюдаваха тревожно конвулсиите на ваке.

В това време наблюдателят, подпомогнат от дванадесетина моряци, се мъчеше да стегне брасите¹ на кораба.

Натискът на ледовете продължи няколко часа, след което постепенно спря.

– Има ли някаква повреда? – запита Томсен наблюдателя.

– Не, капитане. „Торпа“ излезе победител и в това опасно изпитание.

– Страхувам се обаче, че складът е повреден – каза Янсен, приближавайки се към тях. – На тази страна ледовете се издигаха на голяма височина.

1. Въжета за обтягане на платната. Б. р.

– Преди да падне мъглата, ще отидем да видим – отвърна му Томсен. – Ще бъде страшно, ако провизиите ни изчезнат.

– Ще отида аз, капитане – каза наблюдателят.

Той грабна един железен прът със заострен край и без да повика някого за помощ, изскочи от колибата.

Разгледа най-напред страните на кораба да не би да са пострадали и тръгна към брега.

Леденият блок не пукаше вече, но морето беше все така неспокойно – знак, който вещаеше скорошна буря.

– Страхувам се, че отново ще прекараме тревожна нощ – прошепна старият ловец.

Когато стигна при склада, той видя, че само едната стена беше заsegnата, и то толкова малко, че можеше лесно да се поправи.

Забелязал, че зад склада се открива широк канал, той тръгна към него, за да види до къде отива, но едва бе изминал и стотина крачки и някаква бяла маса се стовари върху му.

Извика ужасен. В бялата маса той различи могъщото тяло на бялата полярна мечка.

С бързината на светкавица се освободи от смъртоносната прегръдка, като напразно се мъчеше да се изправи на крака и да побегне към кораба, но мечката с един удар на лапата си го повали отново на земята.

– Помощ! – извика с ужас нападнатият.

И като събра всички сили, започна отчаяна неравностойна битка с този опасен и изгладнял враг. Успя да забие няколко пъти железния прът в гърдите на животното, но това бе твърде слабо оръжие за такъв враг. Мечката като че ли въобще не почувства ударите и с лапата си искаше да смачка черепа на противника си.

Дрехата от тюленова кожа на наблюдателя беше вече разкъсана на рамото му и острите нокти се забиваха в месестите части на тялото му, когато два гласа окуражаващо извикаха:

– Смелост, наблюдателю!

Двама мъже тичаха през ледовете. Това бяха Томсен и Янсен.

Бяха чули вика за помощ. Въпреки мъглата забелязали придвижващата се мечка. Единият грабнал пушка, другият – копие и се втурнали да помогнат на другаря си.

На четиридесет крачки Томсен се премери и стреля. Мечката, ударена в едната плешка, падна със страшно ръмжене, но веднага успя да се надигне и се хвърли към китоловеца.

Томсен не беше човек, който можеше лесно да се уплаши.

Без да губи време за повторно зареждане на пушката, той я хвана за дулото и започна да нанася силни удари, стремейки се да улучи мечката по муцуната.

В същото време на помощ му дойде Янсен. Като видя, че другарят му е в опасност, той издебна мечката отзад и с два удара на копието по главата я свали мъртва.

– Благодаря ти, Янсен – задъхано произнесе Томсен. – Ако бяхте се забавили малко, едва ли щях да издържа. Мечката щеше да ми счупи пушката.

– И аз така мисля, Томсен – отвърна капитанът на „Гьотеборг“.

След това и двамата отидоха при наблюдателя, който продължаваше да лежи на леда. Бедният човек беше наранен доста зле. Дрехата му бе разкъсана, а на раменете му зееха две дълбоки рани.

– Непростимо е да дойдеш тук без никакво оръжие – смъм-ра го Томсен.

– Но досега не бяхме срещнали нито една бяла мечка, капитане – отвърна виновно наблюдателят.

– Не знаете ли, че те се крият между снеговете и чакат плячката си със седмици?

– Е, слава Богу, не ме изяде!

– Ако малко се бяхме забавили, този звяр щеше да ви смачка и да ви схруска като бисквита. За щастие, раните не са много дълбоки и след седмица ще бъдете съвсем здрав.

Моряците от „Торпа“ се приближиха. Четирима от тях взеха на ръце ранения, а другите повлякоха мечката, която обещаваше вкусен обед.

Нощта мина сравнително спокойно. Към два часа след полунощ ваке бе изтласкано силно от някаква ледена планина.

На 26 октомври, под непрекъснатия натиск на ледовете, ваке започна бавно да се движи. Северният вятър се засилваше и това ускоряваше течението.

Леденият блок си проправяше път между многото препятствия, които му се изпречваха. И внезапно той бе притиснат към острова от безкрайни ледени полета. Външните стени на ледения блок започнаха да се пукат, а вътрешните да се приближават, като заплашваха да притиснат помежду си „Торпа“.

– Работата започва да става сериозна – каза Томсен на Оскар, който наблюдаваше съвсено приближаването на бреговете. – Басейнът ще изчезне.

– Но ваке ще се откъсне от острова и ще тръгне отново на юг,

капитане – отговори професорът.

– Това е така. Стига „Торпа“ да не бъде преди това смачкана. Ако двата бряга я приклепят, не ще може да устои на натиска.

– Обаче корабът се повдига.

– Може и да се обърне.

– По-късно ще заеме нормалното си положение.

– Дано дотогава не отидем на дъното на морето. Ето, ваке се отмества все повече и повече.

– И винаги на юг, господин Томсен. Сякаш иска да остави Острова на мечките и да ни заведе в Норвегия.

– Предпочитам да сме сами, професоре. Ако после... Продължителни гърмежи прекъснаха думите му. Външните стени на ваке бяха притиснати между ледените планини и острова, а вътрешните се приближаваха все повече.

Целият екипаж се беше събрал на палубата и гледаше с безпокойство приближаването на ледовете. Картината беше страховита.

Ако ваке не успееше да се откъсне от острова и да продължи пътя си на юг, за кораба щеше да настъпи последният му час.

Викове на страх и ужас се изтръгнаха от гърдите на изплашените моряци, неспокойните въпроси се сипеха отвсякъде:

– Ще ни смачкат!

– В склада!

– Спасявайте се кой както може!

– Капитан Томсен, да бягаме!

– Капитан Янсен, накъде?

– Спокойствие, момчета! – извикаха двамата капитани, които и сега, въпреки грозящата ги опасност, успяваха да запазят спокойствие. – Да изчакаме още няколко минути!...

Бреговете започнаха да се затягат заплашително около „Торпа“.

Ваке се люлееше, скърцате и гърмеше страховито. Натискът му върху ледените блокове беше толкова силен, че цели огромни айсберги се разпукваха и потъваха с трясък.

Ако „Торпа“ се намирате до тях, щете да бъде смачкана като черупка.

Опасността ставаше все по-голяма. Бреговете бяха само на няколко метра от басейна, който скоро щеше да изчезне. Но в този момент се разнесе силен гръм, като че ли бе избухнала мина и бе вдигнала целия блок във въздуха.

Малко след това, между пукотевицата на ледовете, се чу гласът на

капитан Янсен:

– Спасени сме!... Спасени!... ваке е освобождено и се отправя на юг!

Глава XIII ОТКЛОНЕНИЕ

Ваке бе успяло да си отвори път между ледовете и съвсем свободно продължаваше своя път на югозапад.

Но от тази борба то бе излязло много осакатено. Крайбрежните му ледове бяха отчупени, а на места по него имаше струпа-ни големи айсберги.

При все това леденият блок успя навреме да се освободи от съседите си. Ако беше закъснял още малко, „Торпа“ щеше да бъде смачкана. Екипажът беше щастлив – успя да се размине с нещастieto, което можеше да се окаже съдбоносно за всички.

Складът беше пострадал доста. Стените бяха съборени и една китоловна лодка беше счупена, но това не бе от такова значение – лодката едва ли щеше да послужи.

Още малко търпение и плаващите блокове щяха да изчезнат, защото ваке плаваше в открито море.

За „Торпа“ вече не съществуваше опасност. Тя можеше спокойно да чака стопяването на ледения блок, т.е. часа на освобождението от ледената прегръдка.

Течението беше по-силно, така че към шест часа вечерта леденият блок беше на около четири мили от острова, като продължаваше своя път, но се отклоняваше леко на юг.

Ако се движеше все в същата посока, щеше да се разбие върху западните брегове на Норвегия или върху Лофотенския архипелаг.

– Всичко върви много добре – каза Томсен, който дълго наблюдаваше морето с далекогледа си. – Драги професоре, ако дяволът не ни сложи крак, след две или три седмици ще можем да видим бреговете на Норвегия, а след четири или пет ще имаме удоволствието да стиснем ръка на господин Фойн.

– Който ще бъде наистина щастлив да ни види, капитане – отвърна Оскар.

– И аз така мисля – допълни китоловецът усмихнат. – Ще остане много изненадан, когато види „Торпа“ в пристанището посред зима.

– Вие сте щастлив човек.

– И аз започвам да го вярвам, професоре. Никога не предполагах, че ще се върнем преди разтопяването на ледовете.

– Да не забравяме, че все още не сме във Вадзо, капитане.

– Вече не ни грозят опасности. Колкото по на юг отиваме, толкова ледените блокове ще стават по-редки, а топлите течения ще разтопят нашия затвор.

– Но аз зная, че айсберги слизат чак до западните брегове на Норвегия. Виждали са та чак пред Кристиансундфиорд и дори пред Сокфиорд.

– Зная, професоре. Но щом зърнем планините на Норвегия, ще мирирам ледения блок и ще го разчупя парче по парче. Когато стигнем там, няма да е нито толкова здрав, нито толкова голям, както е сега.

– Ще се върнете ли след това в Хамерфест?

– Оставих там моя кораб.

– А през лятото ще дойдете ли отново по тези места?

– Да, професоре. Ще дойда на лов за морски гиганти. – С какво удоволствие бих ви придружил!

– Удоволствието ще бъде и мое, професоре, и ако дойдете, ще ви дам собствена каюта и храна, нещо, което при всички случаи е за предпочитане. Приемате ли?...

– Ще си помисля, но сигурно ще приема, господин Томсен.

– Вярвам, че ще дойдете. Ще ви покажа как се убиват онези колоси с железните куки... Професоре, хайде да вечеряме. От този студ изглеждаме като вълци.

На следващия ден ваке беше толкова далече от Острова на мечките, че на хоризонта едва се забелязваха очертанията на планините му.

Температурата се движеше между минус девет и минус четири градуса. Слънцето все още се задържаше за кратко на хоризонта, но с всяка измината миля денят се удължаваше.

На Шпицберген беше започнала полярната нощ.

На 1 ноември леденият блок беше на шестдесет мили на югоизток от Острова на мечките. Топлите течения бяха започнали вече да стопяват бреговете му.

Цели ята птици прелитаха над ледения кръг.

На 2 ноември ваке срещна едно ледено поле с доста големи размери. Върху него се протягаха много тюлени. Томсен, Оскар, Янсен и десетина ловци се качиха на китоловната лодка и се отправиха към леденото поле.

Изненадани, докато се грееха на сиромашкото слънце, животните бяха заобиколени от ловците, които им препречиха пътя да се потопят и скрият в морето.

Шест измежду най-големите и най-громавите паднаха под ударите

на куките и куршумите.

На 6 ноември, на около сто и двадесет мили от Острова на мечките, ваке срещна цяла флотилия от плаващи ледове. Това беше началото на онази голяма ледена бариера, която всяка година се среща на това място и която изглежда, че слиза от бреговете на Гренландия.

Но между тези ледове имаше широки проходи и почти нямаше опасност ваке да бъде спряно. Най-много можеше да се блъсне някъде и да загуби част от тялото си или да се разбие на части и да остави най-после „Торпа“ свободна.

Върху тези ледове Оскар забеляза множество тюлени и моржове. Дори върху един айсберг той видя една двойка бели мечки.

– Най-накрая ще се удавят – каза той на Янсен, който гледаше животните с жаден поглед.

– О, не, професоре – отговори капитанът. – Белите мечки са отлични плувци. Аз съм ги виждал как плуват на тридесет метра от брега.

– И могат да стигнат до някакъв бряг с плуване?

– Да. При това плуват много бързо.

– Истина ли е, че не обичат да навлизат навътре в сушата?

– Да. И ще ви кажа, че много рядко се срещат на повече от шестдесет или седемдесет километра от брега. Някой път отиват и по-навътре, но то е само по течението на реките, където намират храна.

– И женските ли обичат водата?

– Много по-малко от мъжките и рядко се отдалечават от брега. Когато пък ще имат малки, заравят се в снега и прекарват там цялата зима. При първите пролетни слънчеви лъчи излизат от дупките си, за да дадат живот обикновено на две мечета.

– И ги оставят да ги затрупат снегът и ледът?

– Да, професоре. Но, изглежда, че не страдат от това.

– Кой знае колко слаби излизат от този дълъг летаргичен сън!

– Не толкова. Но се събуждат много изгладнели и нападат свирепо ловците.

– Не се ли задушават в тези ледени дупки?

– Не, защото от топлината на телата им се образуват леговища в леда, а от дишането малки дупки, достатъчни да влиза през тях чист въздух. Професоре, след малко ще се блъснем в айсберга на ледената бариера.

– Сега вече няма от какво да се страхуваме.

– Всичко ще бъде в наша полза. Но ще видите, че това ваке не ще ни остави свободни. Много е дебело и ще ни мъкне със себе си още

доста дълго, докато се стопи.

– Все на югоизток ли се движим, господин Янсен?

– Да. И ме е страх да не попаднем в един страшен водовъртеж.

– Какво искате да кажете?

– Струва ми се, че течението, което ни влечи, се включва в кръговото движение на Маелстрьом.

– Маелстрьом ли казахте? – запита Оскар.

– Да, професоре.

– И мислите, че ваке ще попадне в този водовъртеж?

– Страхувам се. Но все пак нямаме основания за сериозни безпокойства. Когато морето е спокойно и не духа северният вятър, водовъртежът не е толкова опасен и един кораб може спокойно да го пресече.

– Но през зимата морето е почти винаги развълнувано около острова на Макензи.

– Така е, но да се надяваме, че съдбата още ще ни покровителства. Внимание, професоре, ще се блъснем!

Ваке се блъсна в първите айсберги на бариерата. Противно на всички предвиждания ударът беше толкова силен, че чак ледът в басейна се разпукна.

Два айсберга се разчупиха върху ледения блок и паднаха с такива силни гърмежи, че всичко наоколо гръмко заехтя.

От ваке се откъсна огромен блок и се отвори широк канал. При този удар „Торпа“ бе блъсната върху ледовете с такава сила, че всичко изскърца.

– Проклятие! – извика Томсен. – Още един удар като този и ще трябва да изпратим „Торпа“ на ремонт.

– Това беше последното изпитание – поясни Янсен. – Сбогом, полярни ледове!

Наистина зад бариерата не се виждаха нито айсберги, нито пакс, нито ледени полета. Морето беше съвсем чисто и само ваке, може би поради голямата си дебелина или защото се намираше по средата на течението, слизаше на юг.

Няколко айсберга, които се намираха по течението, го следваха, но на голямо разстояние.

Моряците се радваха, че вече нямаше никаква опасност, но в това време Томсен слезе бързо от наблюдателницата, където се беше качил, за да разгледа по-добре хоризонта.

– Какво има? – запита бързо Оскар.

– Нашето ваке, допреди малко съвсем пусто, сега е населено с доста

неприятни обитатели.

– Обитатели? Какви? – запита професорът.

– Да, на четири крака.

– Мечки?

– Да, професоре. Има най-малко две дузини.

– Но откъде са дошли?

– Не мога да ви кажа, но сигурно са се намирали върху онези два айсберга, които се разбиха върху нашето ваке.

– Лоши спътници, господин Томсен.

– Разбойниците са сигурно гладни и разчитат на пиршество за наша сметка. Ще трябва по-бързо да се освободим от тях... Хей, ловци! На леда има достатъчно прясно месо!

– Ще идете ли на лов, господин Томсен?

– Да, и то веднага. Защото още при първата облачна нощ ще се появят на мостика на „Торпа“. Искате ли и вие да дойдете?

– С ваше позволение, да. Аз съм готов.

– Да побързаме тогава. Ще ни се отвори доста работа, но поне ще можем да се отървем от тези опасни съседи.

Глава XIV БОРБА С БЕЛИ МЕЧКИ

Необходимо беше да се отърват от тези гладни и неприятни спътници, които скоро щяха да се нахвърлят върху склада и да го изпразнят.

Освен това тяхното присъствие правеше невъзможно наблюдението на ледения блок и пречеше на моряците да правят разходките си.

Ако бяха две-три, Томсен нямаше да се безпокои много, но те бяха двадесетина и като познаваше тяхната кръвожадност, Томсен искаше колкото е възможно по-скоро да ги прогони или да ги избие.

Дванадесет моряци бяха подбрани, за да участват в лова, а дванадесет други бяха изпратени, за да пазят склада.

Двете дружини, предвождани от Томсен и Янсен, към които се беше присъединил и Оскар, се отправиха към склада.

Разделиха се на две групи, с намерение да обградят мечките.

– Напред, момчета – извика Томсен. – Прицелвайте се спокойно и ще имаме всички по една отлична мечка кожа, а и печено месо няма да ни липсва.

Той застана начело на шестимата ловци и се отправи към източните брегове, придружен от Оскар, докато Янсен с другите ловци тръгна към западните брегове.

Мечките се виждаха ясно пред тях. Разхождаха се неспокойно по бреговете на ваке на групи по две-три, но все още не смееха да се приближат до „Торпа“. Може би очакваха тъмната и мъглива нощ, за да нападнат.

– Виждате ли ги, професоре? – запита Томсен.

– Да, капитане – отговори Оскар. – И, струва ми се, че са неспокойни.

– Вярвате ли, че ще успеем да ги избием?

– Разбира се, но ще бъдат необходими няколко дни. Всичките няма да се нахвърлят изведнъж върху нас и когато се видят заобиколени, ще се втурнат към морето, но... с положителност ще се върнат отново на брега.

– Като че ли ни подушиха.

– Да, вижда се, че станаха още по-неспокойни. Имали ли сте възможност да видите толкова полярни мечки, събрани на един леден блок?

– Обикновено живеят изолирано по две, по три. Имат обичай да се качват на айсбергите и когато те се отделят от брега, отвличат със себе си и мечките, които прескачат от лед на лед. Така на последните ледени блокове се събират по много мечки.

– А когато се стопят и последните ледове?

– Удавят се, ако не достигнат до някой остров или до някой бряг – отговори Томсен. – Веднъж улових две бели мечки на двеста мили от бреговете на остров Ян Маен.

– Успяват ли някои да достигнат до бреговете на Европа?

– До полуостров Кола, до бреговете на Бяло море, слизат и чак до Исландия. Дори в моята младост преживях едно приключение, от което косите ми още настръхват.

– Разкажете, капитане. Нашите мечки са още далече.

„Намирах се край западните брегове на Исландия. Корабът, на който бях тогава, бе претърпял злополука и трябваше да спре в залива Бреда, за да дочака помощ от Асгасдур.

Ремонтът щеше да трае цели три седмици, затова реших да посетя фиордите на Скагестранд, където ми бяха казали, че ще мога да намеря много тюлени и моржове.

Бях се запознал с един отличен ловец на тюлени, датчанина ваке, който си беше построил една колиба в дъното на фиорда.

Ходехме много често на лов и той ми показваше всички тънкости на този опасен занаят.

Една неделя отидохме да ловим тюлени, които се бяха появили на големи стада във фиорда.

Сутринта, много рано, напуснах селото, в което бях отседнал, и се запътих към колибата на ловеца.

Зимата беше в разгара си. Ледовете бяха блокирали бреговете, а снегът бе образувал дебела покривка. Студът беше толкова остър, че когато се допрете човек до някой метален предмет, отдръпваше веднага ръката си, защото имаше усещането, че се допира до нажежено желязо. Термометърът сочеше минус тридесет и седем градуса.

Бях изминал седем мили и вече различавах колибата на ваке, полузатрупана от снега, когато видях в морето един грамаден айсберг, който се приближаваше към брега.

Отначало не обърнах внимание, защото това беше нещо обикновено за сезона, но като се вгледах по-внимателно, видях шест бели масивни тела, които се движеха върху леда.

Вгледах се внимателно и можете ли да си представите моя ужас,

когато различих добре седем или осем бели мечки, вторачили в мен пламналите си очи, готови всеки момент да се нахвърлят върху ми.

Нямаше съмнение, че се бяха качили на този айсберг, отделен от бреговете на Гренландия, с надеждата, че на юг ще могат да намерят поизобилна храна.

Тъй като отивахме на лов за тюлени, аз се бях въоръжил само с кука, която е за предпочитане пред пушката при лова на тюлени, но не и при борбата с мечки. Като не можех да се боря с тези зверове, започнах да тичам като луд към колибата и стигнах там в момента, когато мечките излизаха на брега.

Вике беше смел човек. Като чу за приближаването на мечките, грабна пушката си и една секира и заедно се втурнахме към тях.

На неколкостотин метра се беше спряла една женска мечка, придружена от две мечета.

Без да мисли за опасността, на която се излагахме, Вике удари майката, но веднага след това към нас се спуснаха пет мъжки мечки.

Едва имахме време да се затворим в колибата и мечките я нападнаха.

Вике се опита да ги прогони с пушката си, но тя беше толкова стара, че спусъкът ѝ се повреди.

Нашето положение заплашваше да стане отчаяно. Не можехме да разчитаме на никаква помощ, защото колибата беше далеч от селото. Нямахме и много храна, за да можем да издържим една продължителна обсада.

В това време зверовете започнаха да забиват ноктите си в леда и дървените стени, като се мъчеха да ги съборят.

Цял час нападателите се въртяха около колибата, след това не ги чухме вече.

Тогава се породихо съмнението, че може би копаят подземен вход.

Прекарахме няколко часа в напрегнато очакване. Беше паднала мъгла и тъмнината беше станала непрогледна.

«Бързо станете и бъдете смел! Ей сега ще ни нападнат!», извика Вике.

Той бе чул някакъв глух шум, който идваше откъм дясната стена. Като че ли някой копаеше земята, като се мъчеше да мине под стената.

Мечките действително бяха изкопали един подземен проход и сега очаквахме да ни нападнат вътре в колибата.

Изведнъж почувствах, че почвата под краката ми се люлее. Паднах, а в същия миг от отворената дупка се показа една мечка глава, покрита с

лед и сняг.

Датчанинът бе станал прав. Видях го как светкавично вдигна секиратата и я стовари върху главата на звяра. Мечката тежко се заклати и падна с разбит череп.

«Умря, каза датчанинът, а сега подземният проход е затворен от тялото на този звяра и повече няма от какво да се страхуваме.»

Навън се чуваше ръмженето на другите мечки, които, като не можеха да отместят туловището на убитата мечка, се върнаха да дращят по стените.

Цялата нощ се въртяха около колибата.

Прекарахме много неспокойно.

Сутринта положението не беше променено. Но към десет часа чухме викове и пушечни изстрели.

Една лодка с неколцина ловци приближила брега и като видели мечките, тези смели ловци открили огън.

След няколко минути зверовете изчезнаха зад ледовете, а ние се озовахме в прегръдките на нашите спасители.“

– Наистина, страшно приключение – каза Оскар, който бе слушал с жив интерес разказа.

– Което за цели две седмици бе смразило кръвта ми – през смях допълни Томсен. – Уверявам ви, че повече никога не се върнах в този фиорд. А, ето една мечка, която ни гледа подозрително. Професоре, целете се добре и гледайте да я улучите в главата.

Глава XV МАЕЛСТРЪОМ

Една стара мъжка мечка бе изскочила на брега на около триста метра от морето.

Изглеждаше обезпокоена и като че ли любопитна. Седнала на задните си крака, тя клатеше смешно глава, наблюдавайки непрестанно ловците, наобиколили я от всички страни.

Сигурно беше много гладна, може би от седмици не бе намирала храна, беше доста мършава и затова може би нямаше да може да избяга.

Томсен напълни бавно пушката си и се отправи смело към животното.

На петнадесет крачки пушката му гръмна. Животното падна веднага, но миг след това се надигна. Хвърли се върху ловеца, който го чакаше прав със секира в ръка. Разяреният звяр ревеше и риташе с предните си лапи, като че ли разкъсваше противника си. Едно голямо кърваво петно се появи върху бялата козина под дясното рамо.

Моряците и Оскар бяха вдигнали пушки и почти едновременно ги изпразниха в разярения звяр. Мечката направи последно усилие да се нахвърли отново върху Томсен, но падна безпомощно в краката му.

Насърчени от своя първи успех, ловците се отправиха към мястото, където бяха видели мечката.

Не след дълго в една пукнатина бе открита още една мечка. Беше потънала толкова дълбоко в снега, че Томсен за малко да се спъне в нея. Животното нямаше време да се измъкне от дупката си и да се защити. Четири куршума, изстреляни много отблизо, го оставиха на място.

Следобед третата мечка бе изненадана, когато се готвеше да се хвърли в морето. Настигната от Томсен и Оскар и ранена, мечката се хвърли в морето, но други два куршума я довършиха.

Остатъкът от деня премина в напразни търсения. Изплашени от постоянните гърмежи, щом като подушеха ловците, животните стремлаво търсеха спасение в морето.

Вечерта Томсен и другарите му се върнаха на кораба, където завариха другата група ловци, предвождани от капитан Янсен. Те също бяха успели да убият три мечки.

На другия ден ловът бе подновен по-организирано и с повече хора. Зверовете се бяха завърнали на ваке и някои от тях се осмелиха през

нощта да обикалят около складовете.

Други седем бяха убити на втория ден, без нито един моряк да пострада.

На десети ноември бяха убити още две мечки.

На единадесети ноември ловът бе прекратен, защото гъста мъгла забули морето. Тя се задържа цели три дни. Но на петнадесети бяха убити още четири мечки.

След този ден мечките повече не се видяха. Предполагаше се, че, изплашени, останалите мечки са отплували към айсбергите, които отдаlech следваха ваке.

В това време „Торпа“ продължаваше да се движи на юг, като се държеше между осемнадесетия и двадесетия меридиан.

От ден на ден температурата се повишаваше. Слънцето се застояваше по-дълго на хоризонта и ледът постепенно намаляваше. А това показваше, че пленничеството няма да трае още дълго. Само още няколко седмици и „Торпа“ щеше да разпери платната си и да се отправя към бреговете на Норвегия.

На 24 ноември Томсен и Янсен, след като бяха определили курса, забелязаха, че са задминали ширината на Северния нос.

– Хиляди проклетия! – извика капитанът на „Торпа“. – За да отидем във Вадзо, ще бъдем принудени да се връщаме на север. Ако този леден блок бе слязъл по тридесет и първия меридиан, след двадесет и четири или най-много след четиридесет и осем часа щяхме да сме пред Варангерфиорд.

– А вместо това ще се блъснем в бреговете на Лофортенските острови – каза Янсен.

– Дали?

– Течението започва да се отклонява и се страхувам, че ще завърши в Маелстрьом... Сигурен съм, че този водовъртеж е образуван именно от това течение.

– Възможно е – каза Томсен, чието лице внезапно бе станало мрачно. – Топлата вода продължава да разяжда ледения блок и може да го разпукне, преди да стигне водовъртежа. Днес ще трябва да изпразним склада и да натоварим храната на китоловните лодки. Можем да пуснем и двата айдера на господин Фойн, като поставим под крилата им писма.

На 24 ноември ваке се намираще на шестдесет и осем градуса северна ширина. Течението бе станало още по-бързо. Морето бе толкова развълнувано, че големите вълни постоянно откъсваха парчета от разядения вече леден блок.

Ваке ускоряваше все повече своя ход, като че ли беше нетърпеливо да се разбие по-скоро о норвежките брегове. Сега и разтопяването вървеше бързо, но централният масив все още оставаше цял и не освобождаваше „Торпа“.

Томсен и Янсен ставаха все по-неспокойни. Какво щеше да стане? Дали „Торпа“ щеше да издържи последния удар? Щеше ли да избегне големия водовъртеж, който сега бе по-опасен при това рязвълнувано море?...

Маелстрьом! От това име им настръхваха косите, а в ушите им звучеше като погребален звън.

На 1 декември сблъскването още не бе станало, но всички чувстваха, че земята е наблизко, въпреки че гъстата мъгла не позволяваше да се види нищо.

Към 11 часа Томсен се готвеше да си легне в каютата, когато до ушите му достигнаха някакви далечни шумове, напомнящи мученето на цяло стадо.

– Лофортенските острови – каза Оскар, който също бе чул този шум.

Томсен не отговори. Той слушаше съсредоточено. Изведнъж извика:

– Наблюдателю, на юг ли пътуваме?

– Не, капитане – отговори морякът, като погледна компасите. – Блокът се обръща.

– Янсен!

Капитанът на „Гьотеборг“ дойде веднага.

– Последвайте ме – каза китоловецът. – Мъглата се разкъсва и отгоре ще можем да видим накъде плаваме.

Качиха се в наблюдателницата. През оредяващата мъгла се виждаше как около ледения блок кипи бяла пяна, чиято опашка се простираше надалеч.

Леденият блок започна да се върти и скоро щеше да бъде поет от страшния водовъртеж. Силно безпокойство беше изписано върху лицата на моряците. Двамата капитани слязоха от наблюдателницата и веднага наредиха.

– Вдигнете мачтите и поставете всички платна! Спокойствие, момчета!...

Ваке започна да се върти по краищата на водовъртежа. Огромна маса вода кръжеше и увеличаваше всичко по своя път. Гледката беше едновременно страшна и величествена.

Всички платна бяха опънати, когато стана сблъскването с някаква скала или с лед. Леденият блок най-после се разчупи.

Радостен вик се понесе по мостика на „Торпа“, последван от гласа на Томсен:

– На юг, обърнете платната на юг!

Освободен най-сетне от ледения обръч, корабът заподскача по вълните. Блъскаше ледени блокове, разбиваше огромните вълни, но напредваше и бързо се отдалечаваше от водовъртежа.

Но много скоро корабът се блъсна в нещо и спря.

– Какво стана? – запита Томсен.

– Забихме нос в норвежкия бряг – отвърна Янсен.

– Вместо да бъдем погълнати от Маелстрьом, предпочитам да забием нос о брега – каза успокоен китоловецът. – Да се надяваме, че най-после сме свободни.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

„Торпа“ се беше забила в една пясъчна ивица пред острова на Москенъозе. Никаква скала не се виждаше наоколо и корабът не беше пострадал, но трябват да дойдат влекачи, за да го изтеглят.

Необходимо беше да се поиска помощ от Тромсъо, но морето беше силно развълнувано и никой моряк не се решаваше да премине сега морето от страх да не попадне във водовъртежа. Томсен, Янсен, Оскар и неколцина моряци слязоха на брега и оттам с шейни заминаха за Тромсъо, за да поискат помощ.

Щом пристигнаха, телеграфираха на господин Фойн за щастливия край на опасната експедиция.

Два дни след това „Торпа“ бе извлечена и след необходимия ремонт отпътува на север.

На 20 декември, вече след спокойно пътуване, корабът навлезе във Варангерфиорд и хвърли котва близо до острова на господин Фойн.

На щастливия китоловец и смелите моряци бе устроено тържествено посрещане.

Фойн награди богато всички и особено храбрия Томсен, който не плаваше вече за своя сметка. Бе станал главен капитан на рибарските кораби, собственост на прочутия господин Фойн от Вадзо, и често нощем сънуваше огромен морж с отпуснати два зъба. Гледаше го с тайнствеността на ледена планина.

КРАЙ

© 1992 Фани Лозева, превод от италиански

Emilio Salgari

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2007

Публикация:

Емилио Салгари

КОРАБОКРУШЕНЦИТЕ ОТ ШПИЦБЕРГЕН

Редактор Катя Цонкова

Илюстрация за корицата © Емилиян Станкев

Художник-редактор Лили Басарева

Гравюри към текста Е. Берлинг, Е. Я. Магдесиян, Л. Ф. Лагорио

В. Я. Котарбински, Г. П. Кондратенко Коректор Людмила Стефанова Графично
оформление Стефан Узунов Технически редактор Дора Николова

Отпечата се през 1992 година Цена 12,98 лв.

Превод © Фани Лозева с/о Jusautor, Sofia

„Трнев & Трнев“ С-ие

София, България

ул. „Уилям Гладстон“ № 50, тел./факс 89-20-64, пощ. код 1000

ул. „Свиленица“ 1, тел. 51-35-68, пощ. код 1463

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2870>]